

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 14 luvun, työttömyysturvalain 2 a luvun 13 a §:n ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, työttömyysturvalakia sekä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia.

Asiakas voitaisiin työllisyyden edistämisen kuntakokeilun aikana siirtää toisen kokeilukunnan tai takaisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä. Työttömyysturvatehtäviä siirrettäisiin laajemmin työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueiden kunnille. Keskeisimmät lisättävät tehtävät liittyvät työnhaun voimassaoloon ja sen ratkaisemiseen, onko henkilö työtön.

Muutoksenhakua harkinnanvaraista kulukorvausta koskevista päätöksistä selkeytettäisiin. Viranomaisen harkintaan perustuvasta korvauksen epäämisestä ei olisi oikeutta hakea muutosta ja päätöksen muilta osin muutoksenhaku tapahtuisi työttömyysturvalain mukaisesti.

Asiakastietojärjestelmien käyttöoikeuksia koskevaa sääntelyä työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa korjattaisiin. Lisäksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettuun lakiin tehtäisiin eräitä pienempiä muutoksia.

Lait on tarkoitettu pääosin tulemaan voimaan 1.6.2021. Työttömyysturvatehtävien laajempaa siirtoa kunnille koskevat säännökset tulisivat kuitenkin voimaan vasta 4.9.2021.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ	1
PERUSTELUT	4
1 Asian tausta ja valmistelu	4
1.1 Tausta	4
1.2 Valmistelu	4
2 Nykytila ja sen arviointi	5
2.1 Yleistä	5
2.2 Työttömyysturvatehtävien jako	5
2.3 Asiakkuuden siirtäminen muualle kuin kotikunnan mukaiseen kokeilualueen kuntaan	7
2.4 Kuntayhtymän virkamiehen käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmään	8
2.5 Kokeilun päättymiseen liittyvät siirtymäsäännökset	8
2.6 Muut kuntakokeilulain muutostarpeet	9
2.7 Muutoksenhaku harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta päätöksestä	9
2.8 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin käyttöoikeus	13
3 Tavoitteet	15
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	15
4.1 Keskeiset ehdotukset	15
4.2 Pääasialliset vaikutukset	16
4.2.1 Työttömyysturvatehtävien jako	16
4.2.2 Asiakkuuden siirtäminen työ- ja elinkeinotoimistoon tai toiseen kokeilukuntaan kokeilun aikana	18
4.2.3 Muutoksenhaku harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta päätöksestä	19
4.2.4 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin käyttöoikeudet	19
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset	20
6 Lausuntopalaute	20
7 Säännöskohtaiset perustelut	21
7.1 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta	21
7.2 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta	26
7.3 Laki työttömyysturvalain 2 a luvun 13 a §:n muuttamisesta	27
7.4 Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta	27
8 Lakia alemman asteinen sääntely	27
9 Voimaantulo	28
10 Toimeenpano ja seuranta	28
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	28
LAKIEHDOTUKSET	34
työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta	34
julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 14 luvun muuttamisesta	38
työttömyysturvalain 2 a luvun 13 a §:n muuttamisesta	40
työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta	41
LIITE	42
RINNAKKAISTEKSTIT	42

[Kopioi säädöksen nimi tähän] 42

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Eduskunta on hyväksyessään ehdotuksen laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta hyväksynyt myös kaksi lausumaa (EV 216/2020 vp). Niistä ensimmäisen mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee säännökset, jotka mahdollistavat työllisyyden kuntakokeilun kokeilualueen kunnan asiakkaan siirtämisen perustellusta syystä työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi ja antaa niitä koskevan esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian. Toisen lausuman mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee tarvittavat säännökset työttömyysturva-tehtävien hallituksen esityksissä (HE 87/2020 vp ja HE 114/2020 vp) ehdotettua laajemmaksi siirtämiseksi työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueen kunnille ja antaa niitä koskevan esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian.

Eduskuntakäsittelyssä lakiehdotukseen työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta tehtiin lukuisia muutoksia hallituksen esityksissä (HE 87/2020 vp ja HE 114/2020 vp) ehdotettuun nähden. Lisäksi eduskunta päätti muuttaa väliaikaisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua niin sanottua harkinnanvaraista kulukorvausta koskevaa säännöstä ja lisätä työttömyysturvalakiin väliaikaisesti tähän liittyvän uuden säännöksen.

Harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen tehdyn väliaikaisen muutoksen on arvioitu lisäävän huomattavasti sen käyttöä. Säännökset harkinnanvaraista kulukorvausta koskevien päätösten muutoksenhausta ovat tällä hetkellä jossain määrin epäselvät. Säännöksiä on välttämätöntä selkeyttää päätösmäärien kasvaessa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevien esitysten eduskuntakäsittelyn aikana ja jälkeen on myös ilmennyt eräitä muita muutostarpeita. Muutokset olisi perusteltua toteuttaa tässä samassa yhteydessä.

1.2 Valmistelu

Esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Kirjallinen lausuntokierros järjestettiin 15.1.-26.2.2021. Lausuntopyyntö julkaistiin lausuntopalvelu.fi-palvelussa, jossa kaikilla halukkailla oli mahdollisuus antaa asiassa lausuntonsa.

Lausuntoja pyydettiin erikseen seuraavilta tahoilta: sosiaali- ja terveysministeriö, valtiovarainministeriö, oikeusministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, eduskunnan oikeusasiamies, valtioneuvoston oikeuskansleri, tietosuojavaltuutetun toimisto, työ- ja elinkeinotoimistot, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus, Suomen Kuntaliitto, työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevat 118 kuntaa, Kansaneläkelaitos, opetushallitus, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry, Finanssivalvonta, Työllisyysrahasto, vakuutusosasto, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, valtion työmarkkinalaitos, Kuntatyönantajat KT, Suomen Yrittäjät ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry, Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry, Akava ry, Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry, Ammattiliitto Pro, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry, Julkisanalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry, Työttömien keskusjärjestö ry ja SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry.

Tiivistelmä annetuista lausunnoista on saatavilla osoitteessa [linkki]

Kuntatalouden ja –hallinnon neuvottelukunta käsitteli esitysluonnosta [pvm]

Hallituksen esityksen tausta-aineisto on saatavilla julkisessa palvelussa osoitteessa <https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM155:00/2020>.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Yleistä

Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (1269/2020, jäljempänä *kokeilulaki*) on voimassa 1.3.2020-30.6.2023. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu alkaa 1.3.2021 ja päättyy 30.6.2023.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu liittyy hallitusohjelman työllisyystavoitteeseen ja kuntien vastuun vahvistamiseen työllisyyspalveluissa. Pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaan työllisyyden kuntakokeilut toteutetaan vuoden 2021 alusta kesäkuun loppuun 2023.

Kokeilussa siirretään eräitä valtion työ- ja elinkeinotoimistojen tehtäviä määrääjäksi kokeiluun valittujen kuntien tehtäväksi. Tarkoituksena on selvittää laissa tarkemmin määriteltyjen ja osittain vaikeasti työllistyvien asiakasryhmien osalta kuntien roolin vahvistamisen vaikutuksia avoimille työmarkkinoille työllistymiseen ja työllistymispolkujen pituuteen. Keskeistä kokeilussa on, että kunnat sovittavat yhteen eri toimialoilla tuottamia palveluita ja julkisia työvoimapalveluita asiakkaan palveluihin pääsemisen sujuvoittamiseksi. Viime kädessä kokeilun tavoitteena on työllisyysasteen nostaminen, erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisen edistäminen sekä työttömyyden julkiselle taloudelle aiheuttamien kokonaiskustannusten hillitseminen. Kokeilussa mukana olevien kuntien asiakkaiksi siirretään kokeilun alkaessa yli 200 000 kokeilun kohderyhmään kuuluvaa työnhakijaa. Kokeilun toteuttamiseksi valtiolta kuntien työnjohdon alaisuuteen siirretään noin 1 100 henkilötyövuotta kokeilulaissa tarkoitettuihin tehtäviin.

2.2 Työttömyysturvatehtävien jako

Kokeilun alueen kunnan työttömyysturvatehtävät

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain mukaan kokeilun alueen kunnalla on työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Kokeilun alueen kunta antaa työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun Kansaneläkelaitosta ja työttömyyskassaa sitovan lausunnon.

Kokeilun lain 12 §:n 2 momentin mukaan kokeilun alueen kunta antaa työvoimapoliittisen lausunnon työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja palvelun sisällyttämisestä työllistymissuunnitelmaan. Lausunto annetaan palvelun alkamisesta ja päättymisestä sekä palvelun aikaisista muutoksista. Lausunto sisältää myös tiedon palvelun järjestämispaikasta.

Kokeilun alueen kunnan sijasta työ- ja elinkeinotoimisto antaa kuitenkin työvoimapoliittisen lausunnon työnhakijan osallistumisesta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja

ammattillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutukseen. Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon myös työvoimakoulutuksena toteutettavasta kotoutumiskoulutuksesta.

Kokeilualueen kunta antaa työvoimapolitiittisen lausunnon myös julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisen edellytyksistä. Lausunto annetaan muun muassa opiskelun seurannasta ja opintojen laiminlyönnistä. Lausunto annetaan vastaavasti kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitetusta maahanmuuttajan työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun tukemisen edellytyksistä.

Työ- ja elinkeinotoimiston työttömyysturvatehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan muista kuin edellä mainituista kokeilulain 12 §:n 2 momentissa tarkoitetuista kokeilualueen kunnan toimivaltaan kuuluvista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä.

Työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisee työttömyysturvalain 2 luvussa säädettyjen etuuden saamisen työvoimapolitiittisten edellytysten täytymisen. Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon työnhaun voimassaolosta, kokoaikatyön hakemisesta, työllistymisestä työsuhteessa sekä yritystoiminnassa ja omassa työssä työllistymisen ja opiskelun vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen ja koulutukseen hakemisvelvollisuuden korvaamisesta muilla toimilla.

Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työttömyysturvalain 2 a luvun nojalla työnhakijan menettelyä ja työttömyysetuuden mahdollista menettämistä määräajaksi tai toistaiseksi, kun kyse on työstä eroamisesta ja erottamisesta, työstä kieltäytymisestä sekä työllistymissuunnitelmaan ja työllistymistä edistäviin palveluihin liittyvistä laiminlyönneistä. Työ- ja elinkeinotoimisto antaa työvoimapolitiittisen lausunnon työvoimapolitiittisesti moitittavasta menettelystä.

Työvoimapolitiittisiä lausuntoja nuorten koulutukseen hakemisvelvollisuuden laiminlyömisestä, työnhakijan opintojen ja yritystoiminnan vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta sekä työvoimapolitiittisesti arvioituna moitittavan menettelyn vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta annetaan tyyppillisesti muusta asiakaspalvelusta erillisissä työttömyysturvayksiköissä. Näiden lausuntojen antamiseen liittyy usein harkintaa koskien esimerkiksi työnhakijan menettelyn mahdollista moitittavuutta. Työvoimapolitiittiset lausunnot, joiden antamiseen ei liity harkintaa, tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa, annetaan yleensä asiakaspalvelun yhteydessä.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon merkittävistä tiedoista (1556/2016) säädetään työvoimapolitiittisen lausunnon antamisen määräajasta. Asetuksen 1 §:n mukaan työvoimapolitiittinen lausunto tulee antaa ilman aiheetonta viivytystä, kuitenkin 30 päivän kuluessa siitä, kun hakija on toimittanut lausunnon antamiseksi tarpeellisen selvityksen tai kun määräaika selvityksen antamiseen on päättynyt. Käytännössä suurin osa työvoimapolitiittisistä lausunnoista annetaan työ- ja elinkeinotoimistoissa muutaman päivän kuluessa.

Työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaan kuuluvan työttömyysturva-asian käsittely kuntakokouksessa

Työ- ja elinkeinotoimiston toimivaltaan kuuluvissa työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyvissä tehtävissä kokeilun alueen kunnan virkailija pyytää asiakkaalta tarpeelliset selvitykset, jotka välitetään asiakastietojärjestelmän avulla viivytyksettä työ- ja elinkeinotoimistolle työvoimapolitiittisia edellytyksiä koskevaa päätöksentekoa varten. Työ- ja elinkeinotoimisto vastaa toimivaltansa puitteissa työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvien tarpeellisten jatkoselvitysten tekemisestä. Työnhakijan tilanteeseen perehtyy ja lisäselvityksiä pyytää tarvittaessa sekä tiedot välittävä kokeilun alueen kunta että lausunnon antava työ- ja elinkeinotoimisto.

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta totesi mietinnössään (TyVM 16/2020 vp— HE 87/2020 vp, HE 114/2020 vp), että työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan asiantuntijakuulemisissa useat tahot esittivät, että lakiesityksen mukainen työnjako työttömyysturva-asioissa tulee lisäämään työttömyysturva-asioiden hoitamisen edellyttämää työmäärää sekä aiheuttamaan viivettä työttömyysturvalausuntojen antamiseen. Valiokunta katsoi, että työttömyysturvatehtäviä on tarpeen siirtää kokeilukunnille ehdotettua laajemmin siten, että tarpeetonta edestakaista ilmoittelua kokeilun alueen kunnan ja työ- ja elinkeinotoimiston välillä vähennetään ja työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen prosessia yksinkertaistetaan.

2.3 Asiakkuuden siirtäminen muualle kuin kotikunnan mukaiseen kokeilun alueen kuntaan

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 4 §:n mukaan kokeilun alueen kunnan asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan tai jotka ovat alle 30-vuotiaita, maahanmuuttajia tai vieraskielisiä. Työ- ja elinkeinotoimisto siirtää 5 §:n 1 momentin mukaan 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään kuuluvan henkilön sen kunnan asiakkaaksi, jossa henkilöllä on kotikunta. Kunnan asiakkaaksi siirretään myös henkilö, joka viimeistään seitsemän päivän kuluttua työnhaun käynnistämisestä tai työnhaun muutoksen ilmoittamisesta kuuluu 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään. Työ- ja elinkeinotoimisto voi jättää henkilön siirtämättä kokeilun alueen kunnan asiakkaaksi asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä.

Perustuslakivaliokunta totesi työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevista hallituksen esityksistä antamassaan lausunnossa (PeVL 25/2020 vp), että kokeilun alueet muodostavista kunnista ehdotetaan säädettäväksi lain 3 §:ssä ja kunnan asiakkaiksi siirtyvistä työttömistä työnhakijoista, työllistettynä olevista ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevista työnhakijoista 4 §:ssä riittävän täsmällisesti. Perustuslakivaliokunta kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että hallituksen esityksiin sisältyneessä lakiehdotuksessa ei ollut riittävän täsmällisesti säädetty asiakkaan kielen merkityksestä kokeiluun kuulumisen kannalta ja mahdollisista muista poikkeuksista kokeiluun kuulumisessa. Lakiehdotuksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto olisi voinut perustellusta syystä jättää asiakkaan siirtämättä kokeilun alueen kunnan asiakkaaksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta säännöstä täsmennettiin edellä esitettyyn muotoon.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevia hallituksen esityksiä koskevassa mietinnössään (TyVM 16/2020 vp, s. 12) eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti huomiota siihen, että sääntely ei mahdollista asiakkuuden siirtämistä kotikunnasta toisen kokeilun alueen kunnan asiakkaaksi tai takaisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi, ellei henkilön kotikunta muutu.

Mietinnössään valiokunta totesi, että asiakkaan olosuhteet voivat kotikunnan asiakkuuden aikana syystä tai toisesta muuttua siten, että asiakas ei tosiasiallisesti pysty käyttämään kotikuntansa tarjoamia palveluita. Valiokunta piti tilannetta epätarkoituksenmukaisena ja katsoi, että perustellusta syystä asiakkuus tulee voida siirtää asiakkaan kotikunnasta takaisin työ- ja elinkeinotoimistoon, jolloin asiakkaalla olisi mahdollisuus valita minkä työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamia palveluita hän käyttää. Valiokunta edellytti mietinnössään, että hallitus valmistele

tarvittavat säännökset asiakkaan valinnanvapauden turvaamiseksi ja antaa niitä koskevan esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian.

Hyväksyessään lakiehdotuksen työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta eduskunta hyväksyi myös asiakkuuden siirtämistä koskevan lausuman. Sen mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee säännökset, jotka mahdollistavat työllisyyden kuntakokeilun kokeilualan kunnan asiakkaan siirtämisen perustellusta syystä työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi ja antaa niitä koskevan esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian.

Lausuman toteuttaminen edellyttää työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamista. Lausuman toteuttamisessa on otettava huomioon perustuslakivaliokunnan lausuntokäytäntö, jonka mukaan kokeilualueesta ja kokeilun kohderyhmästä on säädettävä riittävän täsmällisesti laissa.

2.4 Kuntayhtymän virkamiehen käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmään

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 7 §:n 2 momentin mukaan kokeilualueeseen kuuluva kunta voi järjestää tässä laissa säädetyt tehtävät itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle samaan kokeilualueeseen kuuluvalle kunnalle kuntalain (410/2015) 8 §:n 1 momentin mukaisesti. Kuntien yhteistoiminnan muodoista säädetään kuntalain 8 luvussa. Yksi tällaisista yhteistoiminnan muodoista on kuntayhtymä.

Kuntalain 55 §:n 2 momentin mukaan kuntayhtymä on oikeushenkilö, joka voi hankkia oikeuksia ja tehdä sitoumuksia sekä käyttää puhevaltaa tuomioistuimissa ja muussa viranomaisessa. Kuntayhtymä on siis kunnasta erillinen oikeushenkilö (HE 268/2014 vp, s. 182/I).

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 §:n 2 momentissa säädetään käyttöoikeuden myöntämisestä työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmään, URA:aan. Säännöksessä ei ole huomioitu, että kokeilualan kunnat voivat lain 7 §:n 2 momentin nojalla perustaa kuntayhtymän kokeilulaissa tarkoitettujen tehtäviensä hoitamiseksi. Koska kuntayhtymä on kunnasta erillinen oikeushenkilö, eivät sen palveluksessa olevat ja kokeilulaissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavat virkamiehet ole kunnan vaan kuntayhtymän palveluksessa.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 14 §:n 2 momenttia olisi muutettava siten, että se mahdollistaisi käyttöoikeuden myöntämisen myös kokeilualan kuntien perustaman, kokeilulaissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän palveluksessa olevalle virkamiehelle. Asiakastietojärjestelmä URA:n käyttöoikeus voitaisiin myöntää vastaavin edellytyksin kuin kunnan palveluksessa olevalle virkamiehelle.

2.5 Kokeilun päättämiseen liittyvät siirtymäsäännökset

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa ei ole kokeilulain voimassaolon päättämiseen liittyviä siirtymäsäännöksiä lukuun ottamatta lain 24 §:n 4 momentin säännöstä, jonka mukaan asiakkaiden ohjaaminen kokeiluun päättyy 31.3.2023. Vastaavasti kuin kokeilun alkamisen, myös kokeilun päättämisen osalta on kuitenkin tarpeen säätää, mitä vireillä oleville asioille tai voimassa oleville suunnitelmille tapahtuu.

Kokeilun alkamiseen liittyvän säännöksen mukaan lain voimaan tullessa vireillä oleviin etuuksiin sovelletaan tämän lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä (kokeilulain 24 §:n 2 momentti). Lisäksi kokeilun alkamisen osalta on myös säädetty, että jos työttömälle työnhaki-

jalle on laadittu työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma ennen hänen ohjaamistaan kunnan asiakkaaksi, suunnitelma velvoittaa asiakasta ja kuntaa siihen saakka, kunnes se on tarkistettu. Kunnan asiakkaaksi siirtyneen työnhakijan tulee ilmoittaa suunnitelmassa sovittujen toimien toteutumisesta kunnalle.

Kokeilun päättymisen osalta on tarpeen säätää vastaavista seikoista. Lisäksi kokeilun päättymisen osalta on tarpeen säätää työ- ja elinkeinotoimiston toimivallasta kunnan kokeilun aikana tekemän päätöksen muutoksenhakuasiassa.

2.6 Muut kuntakokeilulain muutostarpeet

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa ei säädetä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitetun palvelutarpeen arvioinnin tai monialaisen yhteispalvelun tarpeen päättymisen arvioinnin siirtämisestä työ- ja elinkeinotoimistolta kokeilun alueen kunnalle. Tarkoitus on ollut, että kokeilun alueen kunta vastaisi asiakkaidensa osalta myös näistä tehtävistä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Kuntakokeilulakiin olisi lisättävä asiaa koskeva säännös.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 1 §:ssä säädetään lain tarkoituksesta. Sen mukaan laissa säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jonka aikana kunnat järjestävät alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvavaroissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapolitiittisia lausuntoja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta. Säännöksessä ei mainita kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia (189/2001) eikä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (1369/2014).

Kokeilulain 9 §:n 1 momentin mukaan kokeilun alueen kunta hoitaa asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät, joista säädetään työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseksi (2 kohta) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa aktivointisuunnitelman laatimiseksi (3 kohta). Lisäksi on tarkoitus, että kokeilun alueen kunta vastaisi myös työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitetusta palvelutarpeen arvioinnista ja monialaisen yhteispalvelun tarpeen päättymisen arvioinnista asiakkaidensa osalta. Kokeilulain 1 §:ään olisi selvyden vuoksi lisättävä maininnat myös näistä tehtävistä.

Tuloverolaissa (1535/1992), laissa tulotietojärjestelmästä (53/2018) ja valtioneuvoston asetuksessa maaseudun yritystuesta (80/2015) esiintyy viittauksia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla maksettaviin korvauksiin ja etuuksiin sekä työ- ja elinkeinotoimiston mainitun lain nojalla tekemiin päätöksiin. Säännöksiä ei niiden sanamuodon perusteella voi suoraan soveltaa kokeilun alueen kunnan kokeilulain nojalla tekemiin päätöksiin ja myöntämiin korvauksiin tai etuuksiin. Kokeilulakiin olisi lisättävä tarvittavat viittaussäännökset.

2.7 Muutoksenhaku harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Kulukorvauksesta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvussa. Työttömyysetuutta saavalla työnhakijalla on 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan oikeus saada palveluun osallistumisesta aiheutuvien matka- ja muiden kustannusten korvaamiseksi kulukorvausta tiettyjen palvelujen ajalta. Näitä palveluja ovat työvoimakoulutus, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22-24 §:ssä tarkoitettu omaehtoinen opiskelu, työnhakuvalmennus, uravalmennus ja kokeilu. Kokeilulla tarkoitetaan koulutuskokeilua sekä työkoikeilua. Kulukorvauksen

myöntää ansiopäivärahaa hakevalle työnhakijalle työttömyyskassa ja peruspäivärahaa tai työmarkkinatukea hakevalle työnhakijalle Kansaneläkelaitos. Tätä niin sanottua lakisääteistä kulkorvausta koskevia säännöksiä ei ole työllisyyden edistämisen kuntakokeilun yhteydessä muutettu.

Saman pykälän 3 momentissa säädetään niin sanotusta harkinnanvaraisesta kulkorvauksesta. Tätä säännöstä on muutettu väliaikaisesti työllisyyden edistämisen kuntakokeilun ajaksi 1.3.2021-30.6.2023. Kokeilun aikana voimassa olevan säännöksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää kulkorvausta henkilöasiakkaalle:

1) joka osallistuu työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työllistymistä tukevaan palveluun; tällaisena palveluna ei pidetä asiointia työ- ja elinkeinotoimistossa eikä 6 luvussa tarkoitettua työnhakijan omaehtoista työttömyysetuudella tuettua opiskelua;

2) jolle palveluun osallistumisesta aiheutuu välttämättömiä kustannuksia; ja

3) jolla ei ole oikeutta kulkorvaukseen 1 momentin perusteella eikä oikeutta vastaavaan kulkorvaukseen palveluun osallistumisesta aiheutuvista kuluista muun lain nojalla.

Kokeilualueen kunnalla on vastaava mahdollisuus harkinnanvaraisen kulkorvauksen myöntämiseen työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 10 §:n 1 momentin 3 kohdan c alakohdan nojalla. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 10 §:n 2 momentin perusteella kunnan myöntämään kulkorvaukseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja sen nojalla annetuissa säännöksissä säädetään kulkorvauksesta.

Ennen väliaikaisen muutoksen voimaantuloa ja sen voimassaolon päätyttyä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentti mahdollistaa kulkorvauksen myöntämisen työtä vailla olevalle henkilöasiakkaalle, joka osallistuu työvoimakoulutukseen, työnhakuvalmennukseen, uravalmennukseen tai kokeiluun ja jolla ei ole oikeutta kulkorvaukseen 1 momentin perusteella eikä oikeutta kulkorvaukseen palveluun osallistumisesta aiheutuvista kuluista muun lain nojalla.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:ssä säädetään, että kulkorvaukseen sovelletaan työttömyyskassalakiä (603/1984) ja muun muassa työttömyysturvalain 12 lukua (muutoksenhaku), jollei tässä laissa toisin säädetä. Työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:n mukaan Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan päätökseen tyytymätön saa hakea siihen muutosta työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnalta ja työttömyysturvan muutoksenhakulautakunnan päätökseen tyytymätön vakuutus oikeudelta. Vakuutus oikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Valitus kirjelmä on toimitettava Kansaneläkelaitokselle tai asianomaiselle työttömyyskassalle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:n 3 momentin mukaan työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetystä poiketen työ- ja elinkeinotoimiston päätöstä koskeva valitus kirjelmä on toimitettava asianomaiseen työ- ja elinkeinotoimistoon.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n mukaan, jollei tässä laissa toisin säädetä, työ- ja elinkeinotoimiston päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003). Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019). Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n 3 momentin 5 kohdan mukaan päätökseen ei kuitenkaan saa

vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos päätös koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 17 §:n 2 momentin mukaan kokeilualueen kunnan tekemään päätökseen ja ratkaisuun sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa säädetään muutoksenhausta ja muutoksenhaun rajoituksista sekä oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon.

Muutoksenhakusääntely kulukorvausta koskevista päätöksistä ei ole kaikilta osin selkeää, koska sekä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:ssä että 14 luvun 1 §:ssä ilmaistaan säännösten toissijaisuus muulla säädettyyn nähden (”jollei tässä laissa toisin säädetä”). Muutoksenhakutien määräytymisen kannalta vaikuttaa keskeiseltä, mikä taho on tehnyt päätöksen, johon haetaan muutosta.

Työttömyysetuutta saavan työnhakijan oikeudesta saada julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua kulukorvausta päättää työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos. Muutoksenhausta näiden tahojen päätöksiin säädetään työttömyysturvalaissa. Sen sijaan harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisestä päättää työ- ja elinkeinotoimisto ja kuntakokeilussa kokeilukunta omille asiakkailleen. Säännösten kirjoitustavasta johtuen ei ole selvää, tulisiko näihin päätöksiin sovellettavaksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n muutoksenhakusäännökset päätöksen tehneen viranomaisen perusteella vai työttömyysturvalain säännökset päätöksen luonteen (kulukorvaus) perusteella. Nykyisin päätöksiin liitettävässä muutoksenhakuosoituksessa ohjataan asiakasta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja työttömyysturvalain 12 luvun mukaiseen muutoksenhakumenettelyyn.

Harkinnanvaraisen kulukorvauksen maksamista koskevia päätöksiä on viime vuosina tehty joidakin satoja vuodessa. Kielteisiä päätöksiä ei tilastoida. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta saadun tiedon mukaan harkinnanvaraista kulukorvausta koskevia asioita tulee vuodessa vireille alle 10 kappaletta.

Harkinnanvaraista kulukorvausta koskevien päätösten määrän arvioidaan kasvavan huomattavasti väliaikaisten muutosten voimassaolon aikana 1.3.2021-30.6.2023. Tässä tilanteessa muutoksenhakua koskevia säännöksiä on välttämätöntä selkeyttää.

Päätös harkinnanvaraisesta kulukorvauksesta ei sisällä niinkään oikeudellista arviointia kuin tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Säännöksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto ja kokeilulain nojalla kunta voi myöntää kulukorvauksen, jos myöntämisen edellytykset täyttyvät. Nämä edellytykset ovat 1.3.2021-30.6.2023 työllisyyden edistämisen kuntakokeilun aikana erilaiset kuin mitä ne ovat ennen kokeilua ja sen jälkeen. Edellytysten täytyessäkin myöntäminen on siis työ- ja elinkeinotoimiston, ja kokeilussa kunnan, harkittavissa.

Väliaikaisesti voimassa olevien harkinnanvaraista kulukorvausta koskevien säännösten nojalla tehty päätös sisältää ratkaisun siitä, onko palvelu, jonka ajalta korvausta haetaan, työllistymistä tukeva palvelu. Lisäksi arvioitavaksi tulee, onko hakijalle aiheutunut osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia. Toistaiseksi voimassa olevien harkinnanvaraista kulukorvausta koskevien säännösten nojalla tehty päätös sisältää ratkaisun siitä, onko kyseessä oleva palvelu sellainen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu palvelu, jonka ajalta kulukorvausta voidaan maksaa. Sekä väliaikaisesti että toistaiseksi voimassa olevien säännösten nojalla tehtävässä päätöksessä arvioidaan myös, olisiko henkilöllä oikeus lakisääteiseen kulukorvaukseen tai oikeus korvaukseen palveluun osallistumisesta aiheutuvista kuluista muun lain nojalla.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilun aikana harkinnanvaraisen kulukorvauksen myöntämisellä on yhteys työnhakijan työttömyysetuusoikeuteen. Väliaikaisesti voimassa olevan työttömyysturvalain 2 a luvun 13 a §:n mukaan muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistuminen ei velvoita työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä, jos työnhakijalle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia eikä hänelle makseta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta muun lain nojalla. Kuntakokeilun aikana työllistymistä tukevaan palveluun osallistuminen ei siis velvoita työnhakijaa, jos hänelle aiheutuisi osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia, mutta hänelle ei myönnetä kulukorvausta.

Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusosikeus ovat toimivaltaisia käsittelemään muutoksenhaut työttömyysturvaa koskevista työttömyyskassojen ja Kansaneläkelaitoksen päätöksistä sekä lakisääteistä kulukorvausta koskevista päätöksistä. Ne arvioivat nykyisin työttömyysturvapäätösten ja lakisääteistä kulukorvausta koskevien päätösten muutoksenhaussa vastaavia palvelujen laatuun liittyviä seikkoja kuin harkinnanvaraisen kulukorvauksen muutoksenhaussa tulee arvioidavaksi. Valituksen käsittely sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa ja vakuutusosikeudessa on maksutonta.

Edellä esitetyt seikat huomioon ottaen muutoksenhaun harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta päätöksestä olisi perusteltua tapahtua samalla tavoin kuin lakisääteisestä kulukorvauksesta: sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutusosikeuteen. Muutoksenhakusäännöksessä olisi huomioitava, että harkinnanvaraista kulukorvausta koskevan päätöksen tekee työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen sijaan työ- ja elinkeinotoimisto ja kokeilun aikana kunta omien asiakkaidensa osalta.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n 3 momentissa säädetään eräistä muutoksenhakukielloista. Esimerkiksi palkkatuen epäämistä koskevasta päätöksestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos palkkatuki on evätty sillä perusteella, että mainitun lain 7 luvun 2 §:n 1 tai 2 momentissa säädetyt edellytykset eivät täyty. Palkkatukea koskevaan päätökseen ei myöskään saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa siltä osin kuin päätös koskee palkkatuen määrää tai kestoä. Lisäksi muutoksenhakukielto koskee matka- ja yöpymiskustannusten ja muuttokustannusten korvaamista koskevaa päätöstä, jos kustannusten korvaamista ei ole pidetty tarkoituksenmukaisena työvoiman saatavuuden ja työttömän työllistymisen kannalta. Muilta osin matka- ja muuttokustannusten korvaamista koskeviin päätöksiin voi hakea muutosta. Näiden muutoksenhakukieltojen perusteena on päätösten perustuminen viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkintaan (HE 133/2012, s. 121 ja 135; PeVL 32/2012 vp, s. 5/I).

Muutoksenhakukieltoja koskevien lain esitöiden perusteella tarkoitus on ollut kohdentaa valituskielto mahdollisimman tarkkarajaisesti toimiin, joissa valittu ratkaisu perustuu työ- ja elinkeinoviranomaisen suorittamaan tarkoituksenmukaisuus- tai tarveharkintaan, ja joissa päätöksenteon kohteena ei ole asiakkaan subjektiivinen oikeus. Esitöiden mukaan rajoitus on tarpeen siitä syystä, että tuomioistuimet eivät käytännössä voi muuttaa päätöksen sisältöä siltä osin kuin se on perustunut työ- ja elinkeinoviranomaisen työvoimapoliittiseen tarkoituksenmukaisuusharkintaan (HE 133/2012 vp, s. 45/II-46/I).

Lisäksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan päätökseen, joka koskee tuen, etuuden tai korvauksen epäämistä määrärahasyistä, ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa. Tämän muutoksenhakukiellon tavoitteena on selkeyttää muutoksenhakusäännöksiä ja estää sellaisten oikaisuvaatimusten ja valitusten tekeminen, jotka eivät käytännössä voi johtaa päätöksen muuttamiseen (HE 209/2016 vp, s. 47 ja s. 92). Muutoksenhakukielto perustuu siis siihen, että kielteinen päätös on tehty määrärahasyistä.

Harkinnanvaraista kulukorvausta koskeva päätös ei nykyisin ole muutoksenhakukiellon piirissä, paitsi jos kielteinen päätös johtuu määrärahasyistä. Hallituksen esityksessä (HE 133/2012 vp) ei ole perusteltu tämän päätöksen jättämistä muutoksenhakukiellon ulkopuolelle, vaikka kulukorvauksen myöntäminen on edellä esitetyllä tavalla harkinnanvaraista. Valituksen käsittelevällä taholla on hyvin rajalliset, käytännössä olemattomat mahdollisuudet arvioida päätöksen tehneen työ- ja elinkeinotoimiston tai kokeilun alueen kunnan harkinnan oikeellisuutta. Harkinnanvaraisen kulukorvauksen epääminen viranomaisen harkinnan perusteella olisi siksi jätettävä muutoksenhakuoikeuden ulkopuolelle. Sen sijaan siltä osin kuin päätöksessä on kyse esimerkiksi korvattavista päivistä tai korvauksen määrästä, olisi siihen mahdollista hakea muutosta.

2.8 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin käyttöoikeus

Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014, jäljempänä *TYP-laki*) säädetään yhteistoimintamallista, jossa työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja Kansaneläkelaitos yhdessä arvioivat työttömien palvelutarpeet, suunnittelevat työttömien työllistymisen kannalta tarkoituksenmukaiset palvelukokonaisuudet sekä vastaavat työttömien työllistymisprosessin etenemisestä ja seurannasta siten kuin kyseisessä laissa säädetään. Monialaisen yhteispalvelun tavoitteena on edistää työttömien työllistymistä tarjoamalla heille heidän palvelutarpeensa mukaisia julkisia työvoimapalveluja sekä sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluja. TYP-lain mukaan työttömällä on monialaisen yhteispalvelun tarve, jos hänen työllistymisensä edistäminen edellyttää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen järjestämisvastuulle kuuluvien edellä mainittujen palvelujen yhteensovittamista.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (jäljempänä *KEHA-keskus*) ylläpitää monialaisen yhteispalvelun toteuttamiseksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:ssä tarkoitettua monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriä, TYPPI-rekisteriä. TYPPI-rekisteri on työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän, URA-järjestelmän, osarekisteri. KEHA-keskus voi TYP-lain 9 §:n 4 momentin mukaan myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä. Virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi.

Tällä hetkellä voimassa olevan säännöksen mukaan asiakasrekisterin käyttöoikeus voidaan myöntää edellä todetun mukaisesti virkamiehelle. Nykyinen säännös tuli voimaan 1.7.2020 (laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta 448/2020, HE 12/2020 vp). Alun perin TYP-lain 9 §:n mukaan (HE 183/2014 vp) asiakasrekisterin käyttöoikeus voitiin myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle, joka hoitaa kyseessä olevassa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Hallituksen esityksessä 12/2020 vp asiaa ei ole perusteltu, mutta muutoksen taustalla on ollut se, että URA-asiakastietojärjestelmän, jonka osarekisteri TYPPI-rekisteri on, käyttöoikeus voidaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan myöntää virkamiehelle. TYP-lain 9 §:n muutoksen tultua voimaan on käynyt ilmi, että kaikki TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä hoitavat kunnan työntekijät eivät ole virkasuhteessa ja että Kansaneläkelaitoksen työntekijät ovat työsuhteisiä.

Heinäkuun 2020 alusta voimaan tullut muutos on aiheuttanut TYP-toiminnassa käytännön ongelmia, koska KEHA-keskus ei ole voinut myöntää käyttöoikeuksia työsuhteessa olevalle työn-

tekijälle. Lakimuutoksella ei ole ollut tarkoitus ottaa kantaa siihen, miten kunnat ja Kansaneläkelaitos järjestävät työntekijöidensä palvelussuhteet. Kunta päättää kuntalain (410/2015) 87 §:n nojalla, onko henkilö palkattava työ- vai virkasuhteeseen, ja vastaavasti Kansaneläkelaitos päättää, miten palvelussuhde järjestetään Kansaneläkelaitokselle säädettyissä tehtävissä. Rekisterin käyttöoikeudessa on kyse lähinnä teknisestä käyttöoikeudesta, jonka saatuaan TYP-työntekijä voi tallettaa rekisteriin asiakkaan monia-laista yhteispalvelua koskevat tiedot. TYP-lain 9 §:n 2 momentissa säädetään siitä, mitä tietoja asiakasrekisteriin voidaan tallettaa. TYP-laissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi olisi välttämätöntä muuttaa voimassa olevaa lainkohtaa siten, että käyttöoikeus TYPPI-rekisteriin voitaisiin myöntää henkilölle, joka hoitaa TYP-laissa säädettyjä tehtäviä – riippumatta siitä, onko henkilö työ- vai virkasuhteessa. Tältä osin palattaisiin alkuperäiseen sääntelyyn, jonka perustuslakivaliokunta (PeVL 41/2014 vp) on hyväksynyt.

TYP-laissa viranomaistehtäviä on säädetty työ- ja elinkeinotoimiston ja Kansaneläkelaitoksen li-säksi kunnalle. Kunta voi kuitenkin kuntalain nojalla järjestää sosiaali- ja terveystyöpalvelut itse tai sopia järjestämistä vastuun siirtämisestä toiselle kunnalle siten kuin kuntalain 8 §:n 1 momentissa säädetään. Kunta voi siten esimerkiksi siirtää sosiaali- ja terveystyöpalveluiden järjestämisen kuntayhtymälle. TYP-lain 9 §:n 4 momentissa, jossa säädetään siitä, kenelle asiakasrekisterin käyttöoikeus voidaan myöntää, ei ole otettu huomioon tilannetta, jossa kunta on siirtänyt sote-palveluiden järjestämisen kuntayhtymälle. Koska kunta ja kuntayhtymä ovat erillisiä oikeushenkilöitä, eivätkä kuntayhtymän palveluksessa olevat henkilöt ole kunnan palveluksessa, tulisi 9 §:n 4 momenttiin lisätä rekisterin käyttöoikeus myös kuntayhtymän palveluksessa olevalle, joka hoitaa TYP-laissa säädettyjä tehtäviä.

TYP-lain valmistelun aikana ei pidetty tarpeellisena säätää erikseen kuntayhtymän palveluksessa olevan henkilön käyttöoikeudesta TYPPI-rekisteriin. TYP-lain voimaantulon jälkeen kunnat ovat enenevässä määrin sopineet palvelujen järjestämisestä niin, että perusterveydenhuollon ja sosiaalipalvelut voi järjestää kunta tai yhteistoiminta-alue. Yhteistoiminta-alueiden vaihtoehtoisia organi-sointimuotoja ovat kuntayhtymä ja vastuukunta.

Vuonna 2020 perusterveydenhuollosta ja sosiaalipalveluista vastasi 33 kuntayhtymää, joissa on yhteensä 158 jäsenkuntaa. Kuntayhtymä vastasi perusterveydenhuollon lisäksi kaikista sosiaalipalveluista tai osasta sosiaalipalveluja. Osa kuntayhtymistä vastasi vain perusterveydenhuollosta. Kuntia, jotka ovat siirtäneet vain terveydenhuollon tai osia sosiaalihuollosta yhteistoiminta-alueelle oli yhteensä 61. Asia ei noussut esiin valmisteltaessa 1.7.2020 voimaan tullutta TYP-lain 9 §:n muutosta. Lakimuutoksen jälkeen Kuntaliitto esitti työ- ja elinkeinoministeriölle, että TYP-PI-rekisterin käyttöoikeus tulisi laajentaa koskemaan myös kuntayhtymän palveluksessa olevaa.

Monialaisen yhteispalvelun järjestämiseksi TE-toimisto, sen toimialueen kunnat ja Kansaneläkelaitos sopivat kuinka monta monialaisen yhteispalvelun verkostoa (TYP-verkosto) TE-toimiston toimialueella toimii. TYP-verkostoja on tällä hetkellä 31. TYP-johtajilta joulukuussa 2020 saadun tiedon mukaan yli puolet verkostoista on sellaisia, joissa sosiaali- ja terveystyöpalvelut tarjoaa kuntayhtymä joko kaikille verkoston kunnille tai osalle kuntia. Nämä kuntayhtymät hoitavat siten TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä. Koska kuntayhtymä voi järjestää sosiaali- ja terveystyöpalvelut kunnan puolesta ja tosiasiallisesti monilla alueilla järjestää, TYP-lain 9 §:n 4 momenttiin tulisi lisätä kuntayhtymä organisaatioksi, jonka palveluksessa olevalle KEHA-keskus voi myöntää TYPPI-rekisterin käyttöoikeuden.

Kunta on työllistymistä edistävässä monialaisessa yhteispalvelussa sosiaali- ja terveystyöpalveluista vastaava viranomaislainen. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kokeilualueeseen kuuluva kunta vastaisi lisäksi TYP-laissa työ- ja elinkeinotoimistolle säädettyistä tehtävistä (ks. edellä kohta 2.6 Muut kuntakokeilulain muutostarpeet).

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa (lain numero?) ei ole säädetty käyttöoikeudesta TYPPI-rekisteriin. Erillinen säännös ei olisi tarpeen, koska kunnan – ja tässä esityksessä ehdotetun kuntayhtymän - palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä, voitaisiin myöntää käyttöoikeus suoraan TYP-lain nojalla. TYP-laissa ei säädetä henkilön työpanoksen suuruudesta TYP-lain mukaisissa tehtävissä eikä tätä ole tarkoitus muuttaa. TYPPI-rekisterin käyttöoikeus voitaisiin siten myöntää kokeilukunnan palveluksessa olevalle, joka hoitaa TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä joko koko- tai osa-aikaisesti eikä minimityöpanosta edellytettäisi. Käyttöoikeuden myöntäminen URA-asiakastietojärjestelmään kuntakokeilussa edellyttää kuitenkin, että henkilön työpanos on 50 % kokeilulain mukaisista tehtävistä.

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on edistää kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan työttömyysturva-asioiden käsittelyn viivytyksettömyyttä ja sujuvuutta. Tavoitteena on myös mahdollistaa asiakkaan henkilökohtaisten olosuhteiden huomioiminen kokeiluun sijoittumisessa kokeilulainsäädännön reunaehdot huomioiden.

Tämän esityksen tavoitteena on myös korjata asiakastietojärjestelmien käyttöoikeuksia koskevaa sääntelyä. Tavoitteena on mahdollistaa kuntakokeilussa käyttöoikeuden myöntäminen työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmään kuntayhtymän palveluksessa olevalle virkamiehelle vastaavin edellytyksin kuin kunnan palveluksessa olevalle virkamiehelle. Toiseksi tavoitteena on mahdollistaa käyttöoikeuden myöntäminen työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin myös kuntayhtymän palveluksessa olevalle henkilölle ja myös muulle kuin virkasuhteessa olevalle henkilölle, joka hoitaa työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä.

Lisäksi esityksen tavoitteena on selkeyttää muutoksenhakua harkinnanvaraista kulukorvausta koskevista päätöksistä ja varmistaa, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilun päättymistä 30.6.2023 varten on olemassa riittävät säännökset asiakkaiden palveluiden ja oikeuksien turvaamiseksi.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Esityksessä ehdotetaan lisättäväksi kokeilualueiden kunnille työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Ehdotetut lausuntotehtävät koskevat sellaisia työvoimapolitiittisia lausuntoja, joihin ei liity harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa, ja joita annetaan nykyisin pääosin työ- ja elinkeinotoimiston muun asiakaspalvelun yhteydessä. Tällaiset lausunnot koskevat keskeisesti työnhaun voimassaoloa sekä työnhakijan työttömyyden alkamista tai päättymistä.

Esityksessä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinotoimisto voisi siirtää kokeilun asiakasryhmään kuuluvan asiakkaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi erikseen säädettyjen edellytysten täyttyessä. Siirto edellyttäisi asiakkaan pyyntöä sekä sitä, että siirtäminen on tarpeen asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä ja että siirtäminen ei vaaranna asiakkaan mahdollisuutta saada palvelutarpeensa mukaisia palveluja. Asiakkaan olisi esitettävä siirtoa koskeva pyyntö kotikuntansa mukaan määräytyvälle työ- ja elinkeinotoimistolle. Asiakas voitaisiin siirtää myös toisen kokeilukunnan asiakkaaksi sillä lisäedellytyksellä, että kohdekuunta suostuu siirtoon.

Harkinnanvaraista kulukorvausta koskevaan päätökseen, jolla työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kokeilualueen kunta on evännyt kulukorvauksen harkintaansa perustuen, ei saisi vaatia oikaisua eikä siitä saisi valittaa. Muilta osin päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta. Muutoksenhaku tapahtuisi vastaavasti kuin lakisääteistä kulukorvausta koskevasta päätöksestä: sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutus-oikeuteen.

Esityksessä ehdotetaan, että kokeilualueen kuntien kuntayhtymän palveluksessa olevalle virkamiehelle voitaisiin muiden edellytysten täytyessä myöntää käyttöoikeus työ- ja elinkeinotoimistojen asiakastietojärjestelmä URA:aan.

Esityksessä ehdotetaan, että TYPPI-rekisterin käyttöoikeus laajennettaisiin kuntayhtymän palveluksessa olevalle, joka hoitaa TYP-laissa tarkoitettuja tehtäviä. Kuntayhtymät vastaavat useilla alueilla sosiaali- ja terveystalouden palvelujen järjestämisestä. Käyttöoikeuden saaminen ei myöskään edellyttäisi, että kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa oleva olisi virkasuhteessa.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Työttömyysturvatehtävien jako

Taloudelliset vaikutukset

Työttömyysturvatehtävien siirtäminen työ- ja elinkeinotoimistoilta kokeilualueiden kunnille ei vaikuttaisi menoa lisäävästi tai vähentävästi valtion talousarvioon.

Kokeilualueiden kuntien kuntakokeilun toimeenpanosta johtuvien toimintamenojen arvioidaan kasvavan jonkin verran tehtäväsiirron seurauksena. Siirrettävät tehtävät vastaavat tehtäväkokoaisuutena arviolta yhteensä noin 43 henkilötyövuotta, mikä vastaa yhteensä noin 2,5 miljoonaa euroa toimintamenoina. Toimintamenoiltaan jäävän edellä kerrottua pienemmäksi, koska 1.3.2021 alkaen kokeilualueiden kunnille kohdennettavasta noin 1100 henkilötyövuoden suuruudesta resurssista osa kohdistuu työttömyysturvatehtäviin ja kunnat hoitavat jo osan tehtäväkokonaisuudesta.

Esitetyllä tehtäväsiirrolla ei arvioida olevan etuusmenoja lisäävää vaikutusta. Mahdollinen vaikutus etuusmenoihin voi syntyä vain, jos työttömyysturvain soveltamiskäytäntö muuttuu tehtävien siirtyessä työ- ja elinkeinotoimistolta kokeilualueiden kunnille. Tällainen vaikutus ei ole todennäköinen, koska kokeilualueiden kunnille siirrettäisiin lisää toimivaltaa päättää vain sellaisista työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity harkintaa tai joissa harkintaa on vain vähän.

Vaikutukset työttömiin työnhakijoihin

Työnhakijan palveluprosessista vastaava kokeilualueen kunta päättäisi nykyistä laajemmin myös työttömyysetuuden saamisen työvoimapoliittisista edellytyksistä. Muutos vähentäisi kunnan asiakkaana olevan työnhakijan asioinnin tarvetta työ- ja elinkeinotoimiston kanssa työttömyysetuuden saamiseen liittyvissä tilanteissa. Tehtäväsiirron johdosta työtön työnhakija toimittaisi nykyistä harvemmin samasta asiasta selvityksiä kahdelle eri taholle. Tämä vähentää työttömyysetuuden hakemiseen liittyvää byrokratiaa.

Esitetyn tehtäväsiirron arvioidaan nopeuttavan työnhakijan työttömyysetuusoikeuden käsittelyprosessia erityisesti tilanteessa, jossa etuusoikeuden ratkaisemiseksi tarvitaan lisäselvitystä työnhakijalta.

Työttömyysturvatehtävien osittainen siirtäminen nykyiseltä 15 työ- ja elinkeinotoimistolta 118 kokeilualueen kunnalle laajentaa merkittävässä määrin työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanijoiden määrää. Tämän vuoksi tehtäväsiirtoa tulee arvioida perustuslain 6 §:ssä turvattun yhdenvertaisuuden kannalta. Koska esitetyt tehtävät edellyttävät korkeintaan vain vähäistä harkintaa, asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun ei arvioida vaarantuvan sen vuoksi, että toimeenpanijoiden määrä laajenee huomattavasti nykyisestä. Lisäksi kokeilualueilla työskentelee työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöä, jolla on tehtäväsiirrossa tarvittavaa työttömyysturvatehtävien osaamista. Lisäksi yhdenmukaista ratkaisukäytäntöä edistetään Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen oikeudellisella tuella ja neuvonnalla sekä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston laillisuusvalvonnalla.

Esitetyn tehtäväsiirron arvioidaan lisäävän vain vähäisessä määrin useimpien yksittäisten kokeilualueiden kuntien työmäärää. Työttömän toimeentuloa turvaavien toimeenpanotehtävien vuoksi esitystä tulee joka tapauksessa arvioida perustuslain 19 ja 21 §:ssä turvattujen perusoikeuksien kannalta. Perustuslaissa turvattu oikeus sosiaaliturvaan ja oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä viranomaisessa tulee turvata, kun kokeilualueiden kunnat järjestävät työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanotehtäviään.

Organisaatiovaikutukset

Työttömyysturvatehtävien siirron seurauksena kokeilualueen kunnan tarve välittää työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseksi tarvittavia tietoja työ- ja elinkeinotoimistolle vähenisi, mikä todennäköisesti jonkin verran nopeuttaisi työvoimapolitiittisen lausunnon antamista nykytilaan verrattuna.

Ehdotettu muutos myös yksinkertaistaisi työvoimapolitiittisten lausuntojen antamisen prosessia niiden työvoimapolitiittisten edellytysten osalta, joihin ei liity harkintaa tai joihin liittyy vain vähäistä harkintaa. Etuusoikeuden ratkaiseminen ei enää näiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten osalta edellyttäisi tiedon välittämistä kokeilualueen kunnasta työ- ja elinkeinotoimistoon vaan ratkaisu oikeudesta työttömyysetuuteen voitaisiin tehdä kokeilualueen kunnassa.

Käsittelyn viivytyksettömyyden turvaamiseksi olisi kuitenkin tarkoituksenmukaista, että asiakkaan palvelusta vastaava kokeilualueen kunnan virkailija antaisi myös työvoimapolitiittiset lausunnot eikä lausuntotehtävä olisi palveluprosessista erillinen tehtävä kokeilualueen kunnassa kuten se ei ole erillinen tehtävä nykyisin työ- ja elinkeinotoimistoissa.

Työ- ja elinkeinotoimistot antoivat vuonna 2019 yhteensä noin 600 työttömyysetuuden saamisen estävää työvoimapolitiittista lausuntoa työmarkkinatuesta, kun kyseessä on henkilö, joka ei ole Suomen kansalainen, jos hänellä on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella. Kun kyse on oleskeluluvan voimassaolon päättymiseen liittyvistä tilanteista, työvoimapolitiittisen edellytyksen arviointi voi olla käytännössä enemmän selvittelyä ja aikaa vaativaa.

Esitetty tehtäväsiirto vähentäisi kokonaisuudessaan jonkin verran työ- ja elinkeinotoimistojen työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseen liittyvää työmäärää ja vastaavasti lisääisi jonkin verran kokeilualueiden kuntien työmäärää. Tehtäväsiirto aiheuttaisi muutoksia työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstön tehtäviin. Tämän johdosta asia tulisi käsitellä yhteistoimintamenettelyssä.

Kokeilulain 20 §:n 2 momentin perusteella kokeiluun osallistuvat kunnat selvittävät ja välittävät työvoimapolitiittisista edellytyksistä tietoja työ- ja elinkeinotoimistoille työvoimapolitiittisten lausuntojen antamiseksi. Kuntien selvittämis- ja tiedonvälitystehtävä muodostaa merkittävän osan työvoimapolitiittisen lausunnon antamisprosessista.

Siirrettävät tehtävät vastaavat lausuntotehtäväkokonaisuutena tarkasteltuna arviolta yhteensä enintään noin 43 henkilötyövuotta. Tehtäväsiirrosta aiheutuvan todellisen työmäärälisäyksen arvioidaan kuitenkin jäävän tätä pienemmäksi, koska kunnille 1.3.2021 tuleva tiedonvälitystehtävä muodostaa jo merkittävän osan peruslausunnon antamiseen käytettävästä työajasta ja tämä tehtävä on huomioitu resurssilaskelmissa. Kunnilla arvioidaan olevan tosiasialliset edellytykset suoriutua uudesta lausuntotehtävästä siitä huolimatta, että työ- ja elinkeinotoimiston virkamiehiä ei siirretä kokeilulain 19 §:n ja virkamieslain (750/1994) 20 §:n nojalla työskentelemään kokeilun alueen kuntiin lausuntotehtävän hoitamiseksi.

Työvoimapolitiittisen lausunnon antanut yksikkö vastaa lausuntoon liittyvästä neuvonnasta, lausuntoa koskevasta muutoksenhausta johtuvista toimista sekä kantelun johdosta annettavista selvityksistä. Kokeilun alueiden kunnat vastaisivat näistä tehtävistä myös niille siirrettäväksi esitettyjen työvoimapolitiittisten lausuntojen osalta, mikä lisäisi niille lausuntotehtävän siirrosta aiheutuvaa työmäärää.

Kokeilun alueiden kuntiin siirtyä kokeilun alkaessa työskentelemään työ- ja elinkeinotoimistoista henkilöitä, joilla on esitettyssä tehtäväsiirrosta tarvittavaa työttömyysturvaosaamista. Lisäksi kunnilta edellytetään 1.3.2021 alkaen riittävää työttömyysturva-asioiden osaamista, jotta tarpeelliset tiedot osataan selvittää ja välittää kunnasta työ- ja elinkeinotoimistolle työvoimapolitiittisen lausunnon antamista varten. Selvittämis- ja tiedonvälitystehtävässä tarvittavan osaamisen ei arvioida eroavan merkittävästi siitä, mikä tarvittaisiin työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen.

Jatkossa työ- ja elinkeinotoimistot hoitaisivat ns. rutiininomaiset työttömyysturvatehtävät vain omien asiakkaidensa osalta. Työ- ja elinkeinotoimistoille jäisi toimivalta ratkaista harkintaa vaativat työvoimapolitiittiset edellytykset sekä omien asiakkaidensa että kokeilun alueiden kuntien asiakkaiden osalta.

Niiden työvoimapolitiittisten edellytysten osalta, joihin liittyy usein huomattavaa harkintaa ja joihin liittyvät lausunnot annetaan tyyppillisesti muusta asiakaspalvelusta erillisissä työttömyysturvayksiköissä, ehdotetulla muutoksella ei ole vaikutusta käsittelyprosessiin.

Muut vaikutukset

Esitetystä työttömyysturvatehtävien laajemmasta siirtämisestä aiheutuu tietojärjestelmämuutos-tarpeita.

4.2.2 Asiakkuuden siirtäminen työ- ja elinkeinotoimistoon tai toiseen kokeilukuntaan kokeilun aikana

Asiakkuuden siirtoa koskevien hakemusten käsittelyn arvioidaan lisäävän työ- ja elinkeinotoimistoille aiheutuvaa työtä jonkin verran. Lisätyön määrä riippuu siitä, kuinka paljon asiakkaat tekevät siirtopyyntöjä. Siirtopyyntöjen määrään voi arvioida vaikuttavan, miten kuntien palvelut toimivat.

Työ- ja elinkeinotoimistoissa ei tällä hetkellä ole asiakkaan siirtomenettelyä vastaavia käsittelymenettelyjä käytössä. Valtakunnallisella ohjeistuksella menettelyä voidaan yhdenmukaistaa

ja vähentää menettelyn kehittämistä aiheutuvaa hallinnollista taakkaa työ- ja elinkeinotoimistoille.

4.2.3 Muutoksenhaku harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Muutoksenhaku harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta päätöksestä on nykyisin ohjeistettu tehtäväksi tässä esityksessä ehdotetun mukaisesti. Esitetyillä muutoksilla selkeytettäisiin lainsäädäntöä ja lisättäisiin lakiin osittainen valituskielto, jolla muutoksenhaun ulkopuolelle rajattaisiin viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkintaan perustuvat epäämispäätökset. Osittaista valituskieltoa arvioidaan perustuslaissa turvatu oikeusturvan kannalta jäljempänä osiossa Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys.

Vuonna 2019 työ- ja elinkeinotoimistoissa tehtiin yhteensä noin 600 harkinnanvaraisen kulukorvauksen maksamista koskevaa päätöstä. Vuoden 2020 marraskuun loppuun mennessä maksupäätöksiä oli tehty yhteensä 391 kappaletta. Kielteisiä päätöksiä ei tilastoida.

Harkinnanvaraista kulukorvausta koskevia valituksia on sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnasta saadun tiedon mukaan tullut vireille vuodessa yhteensä arviolta 10 kappaletta. Ehdotetun osittaisen valituskiellon arvioidaan vaikuttavan valitusten määrään vähentävästi.

Seuraavassa on arvioitu väliaikaisesti voimassa olevien harkinnanvaraista kulukorvausta koskevien säännösten vaikutusta muutoksenhakujen määrään. Koska väliaikainen muutos on jo toteutettu, kyseessä eivät ole tämän esityksen vaikutukset, mutta arvioiden esittämistä pidetään tämän esityksen yhteydessä tarpeellisena asian taustoittamiseksi.

Harkinnanvaraista kulukorvausta koskevien päätösten määrän arvioidaan kasvavan huomattavasti väliaikaisten säännösten voimassa ollessa 1.3.2021-30.6.2023, minkä arvioidaan lisäävän jossain määrin myös muutoksenhakujen määrää ehdotetusta osittaisesta muutoksenhakukiellosta huolimatta. Koska kyseessä on uudenlaiset säännökset, valitusten määrä ei ole etukäteen luotettavasti arvioitavissa. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa vireille tulleiden asioiden lukumäärän perusteella sekä kulukorvauksen alhaisesta määrästä (pääsääntöisesti 9 €/palveluun osallistumispäivä) ja osittaisesta muutoksenhakukiellosta johtuen valitusten määrän voidaan arvioida olevan joitakin kymmeniä vuodessa väliaikaisten säännösten vaikutusajana.

4.2.4 Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin käyttöoikeudet

TYPPI-rekisterin käyttöoikeussäätelyyn ehdotetut muutokset tukevat viranomaisten palveluiden yhteensovittamista ja siten mahdollistavat TYP-laissa tarkoitetun työllistymistä edistävän monialaisen yhteispalvelun tarjoamisen työttömille. Oikeus kirjata asiakasrekisteriin tietoja asiakkaalle tarjotusta palveluista ja käyttää näitä tietoja palvelujen suunnitteluun ja seurantaan on olennainen osa yhteispalvelua.

Käyttöoikeuden ulottaminen kuntayhtymän palveluksessa oleville saattaa käyttöoikeudet sosiaali- ja terveystieteiden palvelujen osalta ajan tasalle. Ehdotetut muutokset parantavat tiedonkulkua TYP-työtä tekevien välillä ja vähentävät päällekkäistä työtä, mikä sujuvoittaa asiakaspalvelua. Ehdotetut muutokset myös parantavat TYP-johtajien mahdollisuuksia hoitaa lainmukaisia koordinaatio- ja seurantatehtäviä.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Valmistelun aikana arvioitiin vaihtoehtoa, jossa tehtäväsiirron johdosta työ- ja elinkeinotoimiston henkilöstöä siirrettäisiin kuntiin kokeilulain 19 §:n ja virkamieslain 20 §:n nojalla. Siirrettäväksi ehdotettuja tehtäviä tehdään pääsääntöisesti osana työ- ja elinkeinotoimistojen palvelutoimintaa siten, että tehtävät muodostavat 5-10 %:ia toimistojen virkailijoiden toimenkuvista. Tämän vuoksi pelkästään työttömyysturvaa hoitavan henkilöstön siirtäminen työ- ja elinkeinotoimistoista kuntiin ei olisi käytännössä mahdollista. Lisäksi arviossa otettiin huomioon se, että useimpien kuntien osalta lisätyömääratarve ei vastaa yhden virkailijan työpanosta.

Toisena vaihtoehtona arvioitiin työttömyysturvatehtävien siirtämisen toteuttamista siten, että työ- ja elinkeinotoimistot rekrytoisivat kuntien tarvitseman henkilöstömäärän ja kyseiset henkilöt siirrettäisiin kuntiin tekemään siirtyviä tehtäviä kokeilulain 19 §:n ja virkamieslain 20 §:n nojalla. Myös tässä vaihtoehdossa yhdenkin henkilön siirtäminen tarkoittaisi ylikompensaatiota niiden 108 kunnan osalta, joissa lisätyömääratarve arvioidaan vähemmäksi kuin yhden henkilön työpanoksen suuruiseksi. On mahdollista, että tässä vaihtoehdossa kunnille ei siirtyisi riittävää työttömyysturva-asioiden osaamista omaavia henkilöitä, mikä saattaa heikentää kunnan mahdollisuuksia hoitaa työttömän toimeentuloa turvaavia tehtäviä ainakin toimeenpanon alkuvaiheessa. Peruslausuntotehtävää ei ole tarkoituksenmukaista eriyttää kunnassa palvelutoiminnasta erilliseksi tehtäväksi.

Esityksen valmistelussa on arvioitu myös vaihtoehtoa, että harkinnanvaraista kulukorvausta koskeva muutoksenhaku tapahtuisi vastaavasti kuin muista julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla tehdyistä päätöksistä: oikaisuvaatimus ja siihen annetusta päätöksestä valitus hallinto-oikeuteen

Vaihtoehdon etuna pidettiin muutoksenhakusääntelyn selkeyttä ja yhdenmukaisuutta muiden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla tehtyjen päätösten kanssa. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on nimenomaisesti ollut tarkoitus selkeyttää ja yhdenmukaistaa muutoksenhakua koskevia säännöksiä eri asiaryhmissä. Lain esitöissä on tuotu esiin, että ennen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia muutoksenhakumenettely vaihteli asiaryhmästä riippuen. Uudessa laissa haluttiin muutoksenhakuun sovellettavan mahdollisimman laajalti hallintolakia ja hallintolainkäyttölakia. Muutoksenhausta ehdotettiin säädettäväksi säännös, joka koskisi yleisesti ehdotetun lain nojalla tehtäviä päätöksiä (HE 133/2012 vp, s. 45/I). Tämä säännös on lain 14 luvun 1 §. Tämän jälkeen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain kulukorvausta koskevia säännöksiä on kuitenkin muutettu.

Edellä Nykytilan arviointi –osiossa esitettyjen seikkojen ohella valmistelussa huomioitiin, että valitusasian käsittelystä hallinto-oikeudessa olisi tuomioistuinmaksulain (1455/2015) nojalla lähtökohtaisesti peritty 500 euron suuruinen oikeudenkäyntimaksu. Valituksen käsittely sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnassa ja vakuutus-oikeudessa on yksityishenkilölle maksutonta. Muutoksenhakua nykyisen ohjeistuksen mukaisesti sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja vakuutus-oikeuteen pidettiin siis perusteltuna paitsi luonteen vuoksi myös muutoksenhakijan näkökulmasta.

6 Lausuntopalaute

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta

1 §. *Lain tarkoitus.* Pykälään lisättäisiin maininnat myös eräiden kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) tarkoitettujen tehtävien hoitamisesta.

5 §. *Asiakkuuden siirtäminen.* Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 4 - 6 momentti asiakkuuden siirtämisestä kokeilun aikana pois asiakkaan kotikunnan osoittamasta kokeilualueen kunnasta. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta kiinnitti työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskeneessa mietinnössään huomiota siihen, että ehdotettu sääntely ei mahdollista asiakkuuden siirtämistä kotikunnasta toisen kokeilukunnan asiakkaaksi tai takaisin työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi, ellei henkilön kotikunta muutu. Valiokunta totesi, että asiakkaan olosuhteet voivat kotikunnan asiakkuuden aikana syystä tai toisesta muuttua siten, että asiakas ei tosiasiallisesti pysty käyttämään kotikuntansa tarjoamia palveluita. Valiokunta piti tilannetta epätarkoituksenmukaisena ja katsoi, että perustellusta syystä asiakkuus tulee voida siirtää asiakkaan kotikunnasta takaisin työ- ja elinkeinotoimistoon, jolloin asiakkaalla olisi mahdollisuus valita minkä työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamia palveluita hän käyttää. Tämän toteuttamiseksi valiokunta edellytti, että hallitus valmistelee tarvittavat säännökset asiakkaan valinnanvapauden turvaamiseksi ja antaa niitä koskevan esityksen eduskunnalle mahdollisimman pian (TyVM 16/2020 vp, s. 12). Eduskunta otti asiasta vastaukseensa myös lausuman (EV 216/2020 vp).

Ehdotetun 4 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi siirtää kokeilun asiakasryhmään kuuluvan asiakkaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi erikseen säädettyjen edellytysten täytyessä. Siirto edellyttäisi asiakkaan pyyntöä sekä sitä, että siirtäminen on tarpeen asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä ja että siirtäminen ei vaaranna asiakkaan mahdollisuutta saada palvelutarpeensa mukaisia palveluja. Asiakkaan olisi esitettävä siirtoa koskeva pyyntö kotikuntansa mukaan määräytyvälle työ- ja elinkeinotoimistolle.

Edellytykset asiakkuuden siirrolle vastaisivat niitä edellytyksiä, joiden vallitessa asiakas voidaan alun perin jättää siirtämättä kokeilualueen kunnan asiakkaaksi. Ehdotettu säännös mahdollistaisi tilanteen muuttumisen huomioimisen kokeilun aikana. Esimerkiksi asiakassuhde kotikuntaan voisi kokeilun aikana muodostua asiakkaalle epätarkoituksenmukaiseksi, jos hänen olisi oleskeltava pitkiä aikoja muualla kuin kotikunnassaan läheisensä tarvitseman hoivan vuoksi eikä sen vuoksi tosiasiallisesti voisi käyttää kotikuntansa tarjoamia työllisyyspalveluja. Harvinaista, mutta mahdollista on myös, että asiakkaan olisi kokeilun aikana haettava turvakieltoa. Ilman kokeilua turvakieltoasiakas voisi asioida esimerkiksi naapurikunnan työ- ja elinkeinotoimistossa halutessaan varmistaa, ettei asiointitoimiston perusteella hänen kotikuntansa paljastu. Kuntakokeiluissa hänellä ei kuitenkaan olisi tätä valinnanvaraa. Jos kokeilualue koostuu vain yhdestä kunnasta (kuten esimerkiksi Helsinki ja Porvoo), jo tieto kokeilualueesta paljastaisi sen, mikä on asiakkaan kotikunta. Tällaisessa tilanteessa ehdotettu säännös mahdollistaisi asiakkuuden siirtämisen pois kotikunnasta.

Kielilain (423/2003) nojalla annetussa kuntien kielellisestä asemasta vuosina 2013–2022 annetussa valtioneuvoston asetuksessa on säädetty, mitkä kunnat ovat kaksikielisiä ja mitkä suomenkielisiä. Asetus on voimassa vuoden 2022 loppuun, minkä jälkeen tulee annettavaksi uusi asetus. Ehdotettu säännös mahdollistaisi myös sen, että ruotsinkielisen asiakkaan asiakkuus siirretäisiin kotikunnasta työ- ja elinkeinotoimistoon, jos hän ei enää vuoden 2023 alusta voisi asioida kotikunnassaan äidinkielellään.

Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana pois asiakkaan kotikunnasta edellyttäisi lisäksi, että hänen mahdollisuutensa saada palvelutarpeensa mukaisia palveluja ei vaarannu. Kokeilun ajaksi työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviä ja resursseja on siirretty kokeilualueiden kuntiin. Säännöksen tarkoitus on varmistaa, ettei asiakkuutta siirretä, ellei vastaanottavalla viranomaisella ole tarvittavia resursseja asiakkuudesta huolehtimiseen. Käytännössä yksittäistapauksessa tulisi arvioitavaksi, kumpi vaihtoehto turvaisi paremmin asiakkaan oikeudet: palvelut kotikunnassa vai työ- ja elinkeinotoimistossa.

Ehdotetussa uudessa 5 momentissa säädettäisiin mahdollisuudesta siirtää asiakkuus kotikunnan osoittamasta kokeilukunnasta toiseen kokeilukuntaan. Siirtäminen edellyttäisi 4 momentissa säädettyjen edellytysten lisäksi, että kohdekuunta suostuu siirtoon. Muita kuin kokeilulain 4 §:ssä tarkoitettuja edellytyksiä täyttäviä asiakkaita ei siis voitaisi siirtää kokeilualueen kuntaan ilman kunnan hyväksyntää.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuden siirtämistä koskeva ratkaisu olisi kokeilun täytäntöönpanoon liittyvä tosiasiallinen hallintotoimi. Vastaavasti kuin siirto kokeilukunnan asiakkaaksi kokeilun tai työnhaun alkaessa taikka ratkaisu jättää asiakas siirtämättä kokeilukunnan asiakkaaksi, kokeilun aikainen asiakkuuden siirtäminen ei olisi hallintopäätös, eikä siitä siksi olisi valitusoikeutta.

Uudessa 6 momentissa säädettäisiin siirrosta tiedottamisesta. Asiakkuuden siirtämisestä olisi ilmoitettava sitä pyytäneelle asiakkaalle sekä hänen asiakkuudestaan vastanneelle kotikunnalle. Jos siirto tapahtuisi toiseen kokeilualueen kuntaan, siirtämisestä olisi ilmoitettava myös sille.

8 §. Työnhakijan haastattelut ja palvelutarpeen arviointi. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi 3 momentti. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa ei säädetä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettua monialaisen yhteispalvelun tarpeen arvioinnin, palvelutarpeen arvioinnin tai monialaisen yhteispalvelun tarpeen päätymisen arvioinnin siirtämisestä työ- ja elinkeinotoimistolta kokeilualueen kunnalle. Tarkoitus on ollut, että kokeilualueen kunta vastaisi asiakkaidensa osalta myös näistä tehtävistä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Asiaa koskevat säännökset ehdotetaan lisättäväksi uuteen 3 momenttiin. Lisäksi momenttiin lisättäisiin säännös, jonka perusteella Kansaneläkelaitos voisi antaa tietoja myös kokeilualueen kunnalle sen hoitaessa työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja tehtäviä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.

10 §. Kokeilualueen kunnan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka ansiosta kokeilualueen kunnan kokeilulain nojalla myöntämiin korvauksiin, tukiin ja etuuksiin voitaisiin soveltaa vastaavia säännöksiä kuin työ- ja elinkeinotoimiston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla myöntämiin vastaaviin korvauksiin, tukiin ja etuuksiin.

Tuloverolain III osan 4 luvun 92 §:n 11 ja 13 kohdassa säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 10 luvun 1 ja 2 §:n nojalla työttömälle maksettavien kustannusten korvausten ja 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettua kulukorvauksen verovapaudesta sekä luonnollisen henkilön saaman julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaisen palkkatuen verovapaudesta, jos tuki käytetään muussa kuin elinkeinotoiminnassa, maataloudessa tai metsätaloudessa. Tulotietojärjestelmästä annetun lain 6 §:n 6 momentin 2 kohdan mukaan tulotietojärjestelmään voidaan tallettaa tiedot julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) tai työttömyysturvalain perusteella maksettavista kulukorvauksista. Lisäksi maaseudun yritystuesta annetun valtioneuvoston asetuksen 9 §:n 4 momentissa on säännös, jonka mukaan tukea ei myönnetä uuden yrityksen perustamiseen hakijalle, jolle työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt

myönteisen starttirahapäätöksen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 8 luvun nojalla. Ehdotetun säännöksen perusteella näitä säännöksiä sovellettaisiin myös kokeilun alueen kunnan kokeilulain nojalla myöntämiin korvauksiin, tukiin ja etuuksiin.

12 §. *Kokeilun alueen kunnan kotoutumisen edistämistehtävät ja aktivointisuunnitelmaan liittyvät tehtävät.* Pykälää muutettaisiin siten, että sen 2-4 momentti poistettaisiin ja uudessa 2 momentissa säädettäisiin kokeilun alueen kunnan toimivallasta tehdä kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:n 6 momentissa tarkoitettu keskeytyspäätös omien asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Säännös ehdotetaan lisättäväksi lakiin, koska päätös aktivointisuunnitelman katsomisesta keskeytyneeksi ei säännösten sanamuodosta johtuen sisälly 9 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuihin tehtäviin aktivointisuunnitelman laatimiseksi, mutta liittyy kuitenkin samaan tehtäväkokonaisuuteen. Pykälän otsikko muutettaisiin vastaamaan ehdotettua sisältöä.

12 a §. *Työvoimapolitiittinen lausunto.* Pykälä olisi uusi ja siinä säädettäisiin kokeilun alueen kunnan työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyvistä tehtävistä.

Lausunnon antamiseen liittyvistä tehtävistä säädetään nykyisin 12 §:n 2-4 momentissa. Tehtävistä säädettäisiin nykyistä vastaavasti uudessa 12 a §:ssä, johon lisättäisiin säännökset kunnan uusista työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyvistä tehtävistä sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tehtävistä.

Pykälän 1 momentin johdantokappaleen sanamuotoa täsmennettäisiin siitä, mitä se on nykyisen 12 §:n 2 momentissa. Momentin 1 ja 2 kohdissa säädettäisiin kokeilun alueen kunnan uusista työvoimapolitiittisen lausunnon antamiseen liittyvistä tehtävistä.

Momentin 1 kohdan mukaan kokeilun alueen kunta antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon työttömyysturvain 2 luvun 1 §:ssä säädetystä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittista edellytyksistä. Tehtävä olisi uusi.

Työttömyysetuuden saaminen edellyttää voimassaolevaa työnhakua, kokoaikatyön hakemista ja työttömyyttä. Työkyvyttömyyseläkettä osaeläkkeenä saavalla työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuteen, vaikka hän ei hae kokoaikatyötä.

Työttömyysturvain 2 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan työttömänä pidetään henkilöä, joka ei ole työsuhteessa eikä työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssä. Työttömänä pidetään lisäksi henkilöä, joka saa tuloa enintään kaksi viikkoa kestävästä kokoaikatyöstä, jonka päätoiminen työllistyminen yrittäjänä tai omassa työssä kestää enintään kaksi viikkoa tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan tai oman työn estämättä (henkilö on työttömänä ollessaan työllistynyt yli kahden viikon ajan yrittäjänä tai omassa työssä ja hänellä on tämän perusteella oikeus työttömyysetuuteen neljän kuukauden ajan toiminnan aloittamisesta). Lisäksi työttömänä pidetään henkilöä, jonka työsuhde on osa-aikainen eikä osa-aikaisuus perustu työntekijän aloitteesta tapahtuneeseen työajan lyhentämiseen sekä lomautettua ja henkilöä, jonka työnteko on estynyt lomautukseen rinnastettavan syyn, sääesteen, tai sellaisen työtaistelutoimenpiteen takia, jolla ei ole riippuvuussuhdetta hänen työehtoihinsa tai työoloihinsa. Työttömyysturvain 2 luvun 1 §:ssä säädettyin edellytyksin myös työvapaalla olevaa voidaan pitää työttömänä.

Kokeilun alueen kunta antaisi työvoimapolitiittisen lausunnon, jos muulla kuin Suomen kansalaisella on oikeus ansiotyöhön tilapäisen oleskeluluvan perusteella. Tällaisella henkilöllä ei ole oikeutta työmarkkinatukeen. Kun muun kuin EU-/ETA-alueen tai Sveitsin kansalainen haluaa rekisteröityä työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistossa, hänellä tulee olla oikeus ansiotyöhön

myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaansa saa liittyä työnantajaa koskevia rajoituksia.

Työnhakija voi tehdä palkatonta tavanomaista yleishyödyllistä vapaaehtoistyötä tai tavanomaista talkootyötä menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen. Kokeilun alueen kunta antaisi tässä tilanteessa työnhakijalle työvoimapoliittisen lausunnon. Jos työnhakija palkatta työskentelee yrityksessä tai sellaisissa tehtävissä, jotka yleisesti tehdään työsuhteessa tai yritystoiminnassa, henkilöllä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen. Työ- ja elinkeinotoimisto antaisi jatkossakin palkatta työskentelystä työvoimapoliittisen lausunnon kokeilun alueen kunnan asiakkaalle.

Lisäksi kokeilun alueen kunta antaisi työvoimapoliittisen lausunnon alle 18-vuotiaan koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen. Alle 18-vuotiaalla nuorella, joka ei ole suorittanut peruskoulun tai lukion jälkeistä tutkintoon johtavaa, ammatillisia valmiuksia antavaa koulutusta, ei ole oikeutta työttömyyden perusteella maksettavaan työmarkkinatukeen.

Pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteella kokeilun alueen kunta selvittäisi, onko kyse uudesta työttömänä aloitetusta yritystoiminnasta ja omasta työstä, ja antaisi työvoimapoliittisen lausunnon työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n edellytysten täyttymisestä. Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen siltä ajalta, jona hän työllistyy päätoimisesti yrittäjänä tai sitä vastaavalla tavalla omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahden viikon ajan, mistä työ- ja elinkeinotoimisto antaisi jatkossakin työvoimapoliittisen lausunnon. Kuitenkin jos työnhakija aloittaa uuden yritystoiminnan tai oman työn työttömänä ollessaan, yritystoiminnan ja oman työn vaikutusta oikeuteen saada työttömyysetuutta ei selvitetä eikä yritystoiminnan ja oman työn mahdollinen päätoimisuus ole esteenä työttömyysetuuden saamiselle yritystoiminnan ensimmäisen neljän kuukauden aikana. Uusi neljän kuukauden määräaika on mahdollinen vasta sen jälkeen, kun henkilö on neljän kuukauden määräajan alkamisen jälkeen täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssä-oloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta, ja tämän edellytyksen täyttymisen ratkaisisi kokeilun alueen kunta.

Päätoimisella opiskelijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen, mistä työ- ja elinkeinotoimisto antaisi työvoimapoliittisen lausunnon. Pykälän 1 momentin 2 kohdan perusteella kokeilun alueen kunta antaisi työvoimapoliittisen lausunnon työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen siinä tapauksessa, että opinnot aloittava työnhakija on täyttänyt 25 vuotta ja opinnot kestävät yhdenjaksoisesti tai jaksotettuna enintään kuusi kuukautta. Merkitystä ei ole sillä, ovatko opinnot työttömyysturvalaissa tarkoitettulla tavalla pää- vai sivutoimisia. Lisäksi edellytyksenä on, että opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Mahdollisuuden enintään kuuden kuukauden päätoimiseen opiskeluun työttömyysetuutta menettämättä saa uudelleen sen jälkeen, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssä-oloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika on alkanut alusta. Edellytyksen täyttymisen ratkaisisi kokeilun alueen kunta.

Pykälän 1 momentin 3-5 kohdat vastaisivat nykyisen 12 §:n 2 momentin 1-3 kohtia.

Pykälän 2 momentin perusteella työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus voisi muuttaa kunnan antaman työvoimapoliittisen lausunnon koskemaan toista työttömyysetuuden lajia, siirtää kunnan antaman lausunnon toiselle työttömyysetuuden maksajalle ja korjata kunnan antamassa lausunnossa olevan ilmeisen kirjoitus- tai laskuvirheen taikka muun niihin verrattavan selvän virheen. Tämä vastaa asiakaspalvelukeskuksen nykyisiä tehtäviä, kun on kyse työ- ja elinkeinotoimiston antamasta lausunnosta. Asiakaspalvelukeskus voisi nykytilaa vastaavasti edelleen myös antaa kokeilun asiakkaasta lausunnon sellaisista työttömyysturvalain 2 luvussa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä, joihin ei liity työvoimapoliittista harkintaa.

Lisäksi 2 momentissa säädettäisiin siitä, että kokeilun alueen kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia. Vastaava säännös nykyisen 12 §:n 3 momentissa koskee vain kokeilun alueen kuntaa. Näin ollen myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus antaisi jatkossa lausunnon Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan pyynnöstä ja sitä olisi näiden pyynnöstä täydennettävä viipymättä. Jos työnhakija on ilmoittanut hakevansa työttömyysetuutta, lausunto voitaisiin antaa ilman erillistä pyyntöä. Lausunto annettaisiin työnhakijalle tiedoksi työttömyysturvalain 11 luvun 3 §:ssä tarkoitetun, etuutta koskevan päätöksen yhteydessä. Työnhakijalla olisi oikeus pyynnöstä saada tieto lausunnonsta myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkempien säännösten antamisesta. Nykyisen 12 §:n 4 momentissa säädetään vastaavasti kokeilun alueen kunnan lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista. Ehdotetun 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sekä lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista että myös työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja.

Pykälän 4 momentti vastaisi sisällöllisesti nykyisen 12 §:n 5 momenttia. Säännöksen sanamuotoa täsmennettäisiin.

Pykälän 5 momentin mukaan kokeilun alueen kunnan oikeuteen saada tietoja sovellettaisiin työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ä. Kokeilun alueen kunnalla olisi vastaava oikeus tietojen saamisen kuin työ- ja elinkeinotoimistolla lausuntotehtävien toimeenpanemista varten välttämättömien tietojen saamiseksi. Oikeus tietojen saamiseen olisi välttämätöntä siirrettäväksi esitettävien lausuntotehtävien hoitamiseksi. Työttömyysturvalain 13 luvun 3 §:n mukaan salassapitosäännösten ja muiden tiedon saantia koskevien rajoitusten estämättä Kansaneläkelaitoksella ja työttömyyskassalla on oikeus luovuttaa tehtävässään haltuunsa saamia tietoja työvoimaviranomaiselle työttömyysetuuden saamisen työvoimapolitiittisiin edellytyksiin vaikuttavista seikoista. Momentissa säädettäisiin sitä, että tietoja olisi oikeus luovuttaa vastaavasti kokeilun alueen kunnalle.

14 §. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö. Pykälän 2 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kuntayhtymän palveluksessa olevan virkamiehen käyttöoikeudesta. Säännöksen mukaan käyttöoikeus asiakastietojärjestelmään voitaisiin myöntää myös kokeilun alueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakeuksesta sen henkilöstöön kuuluvalle virkamiehelle vastaavin edellytyksin kuin muille virkamiehille.

17 §. Tiedonsaantioikeus, palvelun epäminen ja muutoksenhaku. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin säännös, jonka mukaan valituskirjelmä, joka koskee kokeilun alueen kunnan tekemää harkinnanvaraista kulukorvausta koskevaa päätöstä, on toimitettava päätöksen tehneeseen kokeilun alueen kuntaan.

25 §. Kokeilun päättämiseen liittyvät siirtymäsäännökset. Pykälä olisi uusi. Sen 1 momentissa säädettäisiin kunnan ja asiakkaan tekemän suunnitelman velvoittavuudesta kokeilun päätyttyä. Säännöksen tarkoitus on selkeyttää siirtymää kokeilusta toistaiseksi voimassa olevaan asiantilaan ja turvata asiakkaiden palveluiden jatkuvuutta siirtymässä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin työ- ja elinkeinotoimiston toimivallasta vireillä olevassa asiassa, jossa kokeilun alueen kunta on tehnyt päätöksen tai ratkaisun kokeilun aikana, mutta jonka käsittely jatkuu kokeilun päätyttyä. Tällainen asia voisi olla esimerkiksi työttömyysetuutta koskevan valituksen käsittely:

kunta on voinut antaa asiassa työvoimapolitiittisen lausunnon, jonka perusteella tehdystä päätöksestä asiakas on valittanut tai valittaa kokeilun päättymisen jälkeen. Kokeilun alueen kunnan toimivallan päätyttyä työ- ja elinkeinotoimisto olisi asiassa toimivaltainen. Pykälässä on huomioitu, että kokeilu voi päättyä myös aluehallintoviraston keskeyttämisspätökseen.

7.2 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

9 luku

5 §. *Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen.* Pykälää muutettaisiin siten, että sen 1 momentti työttömyyskassalain (603/1984) ja työttömyysturvalain soveltamisesta koskisi ainoastaan 1 §:n 1 momentissa tarkoitettua niin sanottua lakisääteistä kulukorvausta, eikä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua niin sanottua harkinnanvaraista kulukorvausta. Lakisääteistä kulukorvausta koskevan päätöksen tekee työttömyyskassa tai Kansaneläkelaitos, kun taas harkinnanvaraista kulukorvausta koskevan päätöksen tekee työ- ja elinkeinotoimisto. Harkinnanvaraiseen kulukorvaukseen sovellettaisiin siis julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöksiä, esimerkiksi 12 luvun 8 §:ää.

Lisäksi 3 momentti poistettaisiin. Muutoksenhausta harkinnanvaraista kulukorvausta koskevaan päätökseen säädettäisiin 14 luvussa.

14 luku

1 §. *Oikaisuvaatimus ja valitus.* Pykälän 3 momentin 3 kohta jaettaisiin a ja b alakohdaksi, joista a alakohta vastaisi nykyistä 3 kohtaa ja b alakohtaan lisättäisiin harkinnanvaraista kulukorvausta koskeva osittainen valituskielto. Päätökseen, jolla harkinnanvarainen kulukorvaus on evätty harkinnan perusteella, ei saisi hakea muutosta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voi myöntää kulukorvausta momentissa mainittujen edellytysten täytyessä. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa kunta voi myöntää kulukorvausta asiakkailleen samoin edellytyksin. Edellytysten täytyessäkin myöntäminen on siis työ- ja elinkeinotoimiston, ja kuntakokeilun aikana kokeilukunnan, harkittavissa. Tähän harkintaan perustuvaan epäävään päätökseen ei siis voisi hakea muutosta.

Sen sijaan päätökseen, jolla korvaus on evätty, koska myöntämiselle edellä mainitussa lainkohdassa säädetyt edellytykset eivät täyty, olisi mahdollista edelleen hakea muutosta. Päätökseen olisi mahdollista hakea muutosta myös siltä osin kuin siinä on kyse korvauspäivistä tai korvauksen määrästä.

2 §. *Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä.* Pykälä olisi uusi. Nykyisin muutoksenhausta harkinnanvaraista kulukorvausta koskevaan päätökseen säädetään 9 luvun 5 §:ssä. Ehdotetussa säännöksessä säädettäisiin nykyistä 9 luvun 5 §:n säännöstä selkeämmin harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta muutoksenhausta. Päätökseen haettaisiin muutosta vastaavasti kuin lakisääteistä kulukorvausta koskevaan päätökseen: valitus sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja jatkovalitus vakuutusosastoille.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valituskirjelmän toimittamisesta päätöksen tehneelle työ- ja elinkeinotoimistolle ja 30 päivän määräajasta. Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa valituskirjelmä olisi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain 17 §:n 2 momentin nojalla toimitettava päätöksen tehneelle kunnalle.

3 §. *Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon.* **4 §.** *Muutoksenhaku työtapaturmaa tai ammattitautia koskevasta korvauspäätöksestä.* Esitetty 3 § vastaisi sisällöltään nykyistä 2 §:ää ja esitetty 4 § nykyistä 3 §:n 2 momenttia. Samalla 4 §:n otsikko ehdotetaan muutettavaksi kuvaamaan paremmin pykälän sisältöä. Nykyisen 3 §:n 1 momentti on kumottu jo aiemmin.

7.3 Laki työttömyysturvalain 2 a luvun 13 a §:n muuttamisesta

2 a luku Työvoimapolitiisesti moitittava menettely

13 a §. *Kustannukset palveluun osallistumisesta.* Pykälän sanamuotoa täsmennettäisiin siten, että siitä kävisi selkeämmin ilmi, ettei velvoittavuudelta voi välttyä jättämällä hakematta kulu-korvausta.

7.4 Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta

9 §. *Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri.* Pykälä vastaisi muutoin voimassa olevaa pykälää, mutta 4 momenttia, jossa säädetään monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisterin käyttöoikeuden myöntämisestä, muutettaisiin. Muutos koskisi sitä, kenelle asiakasrekisterin käyttöoikeus voidaan myöntää.

Voimassa olevan momentin mukaan KEHA-keskus voi myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin, TYPPI-rekisteriin, työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansan-eläkelaitoksen hakemuksesta sen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa TYP-laissa säädettyjä tehtäviä. Virkamies, jolle on myönnetty asiakasrekisterin käyttöoikeus, saa salassapito-säännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi. Pykälän 4 momenttia muutettaisiin siten, että käyttöoikeus voitaisiin myöntää myös viranomaiseen työsuhteessa olevalle henkilölle, joka hoitaa kyseessä olevassa laissa säädettyjä tehtäviä. Enää ei edellytettäisi, että henkilö on virkasuhteessa viranomaiseen.

Kunta voi kuntalain nojalla järjestää sosiaali- ja terveystyöt itse tai sopia järjestämisvastuun siirtämisestä toiselle kunnalle siten kuin kuntalain 8 §:n 1 momentissa säädetään. Vastuu TYP-tehtävistä on siten voitu siirtää kuntayhtymälle. Kunta ja kuntayhtymä ovat erillisiä oikeushenkilöitä, eivätkä kuntayhtymän palveluksessa olevat henkilöt ole kunnan palveluksessa, joten myös kuntayhtymän palveluksessa olevalle, TYP-laissa säädettyjä tehtäviä hoitavalle henkilölle tulisi voida myöntää asiakasrekisterin käyttöoikeus. Pykälän 4 momenttiin lisättäisiin, että KEHA-keskus voisi myös kuntayhtymän hakemuksesta myöntää käyttöoikeuden TYPPI-rekisteriin henkilölle, joka on kuntayhtymän palveluksessa ja hoitaa TYP-laissa säädettyjä tehtäviä.

Työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa oleva henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus asiakasrekisteriin, saisi nykyistä säännöstä vastaavasti salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain ehdotetun 12 a §:n 3 momentin nojalla työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella säädetäisiin tarkemmin työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.6.2021 lukuun ottamatta työttömyysturvatehtävien laajempaa siirtoa kunnille koskevia säännöksiä (1. lakiehdotuksen 12 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta sekä 5 momentti), jotka tulisivat voimaan vasta 4.9.2021.

Työttömyysturvatehtävien lisäsiirto edellyttää työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään muutoksia, joiden käyttöönoton aikana verkkopalvelu on ajettava alas ja jotka on siksi toteutettava viikonloppuna asiakaspalvelun sujuvuuden varmistamiseksi. Kesäkuun alkupuoli on yksi vuoden kiireisimmistä ajoista asiakaspalvelussa, kun monet määräaikaiset työsuhteet päättyvät ja opiskelijat päättävät opintonsa, joten verkkopalvelun alasajo ei tule kyseeseen. Kesäkuukausina perehdytykseen ja asiakaspalveluun on tavallista vähemmän resursseja sekä kunnissa että työ- ja elinkeinohallinnossa, joten tehtäväsiirron voimaantulo on perusteltua ajoittaa syksyn alkuun, syyskuun ensimmäiseen viikonloppuun.

10 Toimeenpano ja seuranta

Työttömyysturvan työvoimapolitiittisen lausunnon antamistehtävän siirtäminen kokeilualueiden kunnille selkeyttäisi työttömyysturvatehtävien hoitamistapaa. Tehtäväsiirron ei arvioida vaarantavan kuntien tosiasiallisia edellytyksiä suoritua kokeilulakitehtävistään siitä huolimatta, että työ- ja elinkeinotoimistojen virkamiehiä ei siirretä kokeilualueen kuntiin hoitamaan siirrettäväksi esitettyjä tehtäviä. Hallitus teki 16.9.2020 budjettiriihessä päätöksen pohjoismaisen työvoimapolitiittien mallista. Mallin on tarkoitus tulla voimaan vuonna 2022. Tätä varten TE-toimistojen ja kokeilualueiden kuntien resursseja lisätään 70 miljoonalla eurolla. Tässä yhteydessä nyt esitettävästä tehtäväsiirrosta kunnille mahdollisesti aiheutuvat lisäresurssitarpeet otetaan resurssilaskelmissa huomioon. Jo sitä ennen hallitus seuraa ehdotetun muutoksen vaikutusta kokeilualueiden kunnille aiheutuviin kustannuksiin ja ryhtyy tarvittaessa rahoitusperiaatteen edellyttämiin toimenpiteisiin.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitetyt muutokset liittyvät erityisesti perustuslain 6, 10, 18, 19 ja 21 §:ssä säädettyihin perusoikeuksiin. Mainitut säännökset koskevat yhdenvertaisuutta, yksityiselämän suojaa, oikeutta työhön ja elinkeinonvapautta, oikeutta sosiaaliturvaan ja oikeusturvaa. Työttömyysturvatehtävien siirtoa koskevaa muutosta on lisäksi arvioitava perustuslain 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon sekä julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan 124 §:n kannalta.

Työttömyysturvatehtävien jako

Perustuslain 19 §:n 2 momentin mukaan jokaiselle taataan lailla oikeus perustoimeentulon turvaan muun muassa työttömyyden perusteella. Työttömyys on yksi niistä pykälässä mainituista tilanteista, joissa yksilön toimeentulomahdollisuudet ovat merkittävästi heikentyneet. Näin ollen perustuslain 19 §:n 2 momentti sisältää perustuslaista johtuvan velvollisuuden lainsäätäjälle taata perustoimeentulon turva tilanteissa, joissa yksilöllä ei ole mahdollisuutta hankkia toimeentuloa. Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsiteltyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa.

Esityksessä esitetään, että kokeilualueiden kunnille siirrettäisiin nykyistä enemmän työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanoon liittyviä tehtäviä. Muutoksen arvioidaan edistävän kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan työttömyysturva-asioiden käsittelyn

viivytyksettömyyttä ja sujuvuutta. Esitetty muutos toteuttaa perustuslaissa turvattua oikeutta perustoimeentulon turvaan työttömyyden varalta.

Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kuntien hallinnon yleisistä perusteista ja kunnille annettavista tehtävistä säädetään lailla. Lakiehdotuksella lisättäisiin kokeilualueiden kuntien työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen liittyviä tehtäviä siten, että nykyisen tietojen työ- ja elinkeinotoimistoille välittämisen sijasta kokeilualan kunta antaisi työvoimapoliittisen lausunnon asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään korostanut, että kuntien tehtävistä säädettyä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoritua velvoitteistaan (PeVL 8/2019 vp, PeVL 34/2013 vp, s. 2/I, PeVL 30/2013 vp, s. 5/II, PeVL 12/2011 vp, s. 2/II). Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklaan, jonka mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa.

Kokeilulain 20 §:n 2 momentin perusteella kokeiluun osallistuvat kunnat selvittävät ja välittävät työvoimapoliittisista edellytyksistä tietoja työ- ja elinkeinotoimistoille työvoimapoliittisten lausuntojen antamiseksi. Kuntien työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen liittyvä selvittämis- ja tiedonvälitystehtävä muodostaa jo merkittävän osan siirrettäväksi esitettyjen lausuntotehtävien hoitamiseen käytettävästä työajasta.

Työvoimapoliittisen lausunnon antanut yksikkö vastaa lausuntoon liittyvästä neuvonnasta, lausuntoa koskevasta muutoksenhausta johtuvista toimista sekä kantelun johdosta annettavista selvityksistä. Kokeilualueiden kunnat vastaisivat näistä tehtävistä myös niille siirrettäväksi esitettyjen työvoimapoliittisten lausuntotehtävien osalta.

Lausuntotehtävän siirtäminen kokeilualueiden kunnille selkeyttäisi toimeenpanoa, kun kunta antaisi selvittämästään työttömyysturva-asiasta ratkaisun sen sijaan että ilmoittaisi tiedot työ- ja elinkeinotoimistolle ratkaisua varten. Työvoimapoliittisen lausunnon antamista koskevan tehtävän siirtämisen ei arvioida vaarantavan kuntien tosiasiallisia edellytyksiä suoritua kokeilulakitehtävistään siitä huolimatta, että työ- ja elinkeinotoimistojen virkamiehiä ei siirretä kokeilualan kuntiin hoitamaan siirrettäväksi esitettäviä tehtäviä. Ehdotetun muutoksen työmäärävaikutuksia seurataan ja ryhdytään tarvittaessa rahoitusperiaatteen edellyttämiin toimenpiteisiin.

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Kunnat ovat viranomaisia. Kokeilualan kunta hoitaa viranomaisena työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa sille säädettyjä tehtäviä. Työttömyysturvalain työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen liittyvä tehtävä on julkinen hallintotehtävä, joka voidaan antaa kokeilualan kunnalle. Kokeilualan kunnat antavat jo nykyisin työvoimapoliittisia lausuntoja.

Osittainen valituskielto harkinnanvaraista kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Ehdotettua säännöstä harkinnanvaraista kulukorvausta koskevan päätöksen osittaisesta muutoksenhakukiellosta on arvioitava perustuslain 21 §:n 1 momentin kannalta. Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa

sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perustuslain 21 §:n 1 momentin ilmaus oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskevasta päätöksestä liittyy Suomen oikeuden mukaan oikeuksiksi ja velvollisuuksiksi tarkoitettuihin seikkoihin. Mikä tahansa yksilön kannalta myönteinen viranomaistoimi ei kuitenkaan ole yksilön oikeutta koskeva päätös perustuslain mielessä. Perustuslain kannalta on edellytyksenä, että lainsäädännössä on riittävän täsmällinen perusta oikeutena pidettävän suhteen syntymiselle yksilön ja julkisen vallan välille. Myös säännökset ns. subjektiivista oikeutta harkinnanvaraisempienkin oikeuksien tai etuuksien myöntämisedellytyksistä voivat sinänsä muodostaa riittävän täsmällisen perustan perustuslain 21 §:n 1 momentissa tarkoitettuna oikeutena pidettävän suhteen syntymiselle yksilön ja julkisen vallan välille (ks. esim. PeVL 32/2012 vp, s. 4/II, PeVL 51/2010 vp, s. 2, PeVL 42/2010 vp, s. 4/II, PeVL 16/2000 vp, s. 4—5, PeVL 12/1997 vp, s. 1/II). Tällaista perustetta ei kuitenkaan yleensä synny, jos etuuden tai palvelun saaminen riippuu kokonaan viranomaisen harkinnasta, käytettävissä olevista määrärahoista tai esimerkiksi suunnitelmista (PeVL 63/2010 vp, s. 2/II, PeVL 16/2000 vp, s. 4/II). Tällöinkin voi tosin olla aiheellista avata valitusmahdollisuus muun muassa viranomaistoiminnan asianmukaisuuden ja muun tasapuolisuuden valvomiseksi (PeVL 10/2009 vp, s. 4/II, PeVL 46/2002 vp, s. 9/II) sekä soveltamiskäytännön yhdenmukaisuuden varmistamiseksi (PeVL 10/2009 vp, s. 4/II, PeVL 30/2005 vp, s. 5/I, PeVL 46/2002 vp, s. 9/II).

Ehdotettu muutoksenhakukielto koskisi harkinnanvaraista kulukorvausta koskevaa päätöstä ainoastaan siltä osin kuin korvaus olisi evätty viranomaisen tarkoituksenmukaisuusharkinnan perusteella. Tämä jättäisi yksilölle mahdollisuuden valittaa muista edellytyksistä. Ehdotettu säännös olisi yhdenmukainen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:n 3 momentin 2 ja 3 kohdassa säädettyjen muutoksenhakukieltojen kanssa. Ne on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 32/2012 vp).

Asiakkuuden siirtäminen kokeilun aikana

Asiakkuuden siirtoa kokeilussa koskevaa sääntelyä on arvioitava perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden ja 17 §:n 2 momentissa säädettyjen kielellisten oikeuksien kannalta.

Ihmiset ovat perustuslain 6 §:n 1 momentin mukaan yhdenvertaisia lain edessä. Säännös ilmaisee paitsi vaatimuksen oikeudellisesta yhdenvertaisuudesta myös ajatuksen tosiasiallisesta tasa-arvosta. Siihen sisältyy mielivallan kielto ja vaatimus samanlaisesta kohtelusta samanlaisissa tapauksissa (HE 309/1993 vp, s. 42). Yhdenvertaisuussäännös kohdistuu myös lainsäätäjään. Lailla ei voida mielivaltaisesti asettaa ihmisiä tai ihmisryhmiä toisia edullisempaan tai epäedullisempaan asemaan. Yhdenvertaisuussäännös ei kuitenkaan edellytä kaikkien ihmisten kaikissa suhteissa samanlaista kohtelua, elleivät asiaan vaikuttavat olosuhteet ole samanlaisia. Yhdenvertaisuusnäkökohdilla on merkitystä sekä myönnettäessä lailla etuja ja oikeuksia ihmisille että asetettaessa heille velvollisuuksia. Toisaalta lainsäädännölle on ominaista, että se kohtelee tietyn hyväksyttävän yhteiskunnallisen intressin vuoksi ihmisiä eri tavoin edistääkseen muun muassa tosiasiallista tasa-arvoa (HE 309/1993 vp, s. 42—43, ks. myös PeVL 31/2014 vp, s. 3/I).

Ketään ei saa perustuslain 6 §:n 2 momentin mukaan ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Säännöksessä lueteltuja erotteluperusteita voidaan pitää syrjintäkiellon ydinalueena. Luetteloa ei ole kuitenkaan tarkoitettu tyhjentäväksi, vaan eri asemaan asettaminen on kielletty myös muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Perustuslain 17 §:n 2 momentin mukaan jokaisen oikeus käyttää tuomioistuimessa ja muussa viranomaisessa asiassaan omaa kieltään, joko suomea tai ruotsia, sekä saada toimituskirjansa tällä kielellä turvataan lailla. Tämä laki on kielilaki (423/2003). Kielilain nojalla säädettyssä kuntien kielellisestä asemasta vuosina 2013–2022 annetussa valtioneuvoston asetuksessa säädetään, mitkä kunnat ovat asetuksen voimassaoloaikana kaksikielisiä ja mitkä kunnat suomenkielisiä. Asetus on voimassa vuoden 2022 loppuun.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneesti arvioinut kokeilulainsäädäntöä yhdenvertaisuutta ja syrjintäkieltoa koskevan perustuslain 6 §:n kannalta. Perustuslakivaliokunta on kokeiluluonteista lainsäädäntöä arvioidessaan korostanut perusoikeussäätelyyn yleisesti kohdistuvaa lailla säätämisen vaatimusta ja todennut sen ulottuvan myös yhdenvertaisuusperiaatteeseen (ks. esim. PeVL 44/2017 vp, s. 5, PeVL 20/2012 vp, s. 2/II). Vaatimus on tullut ottaa huomioon esimerkiksi kokeilun alueen määrittelyssä säätämällä kokeilun alueesta suoraan laissa tai sitomalla päätöksentekoa lain tasolla riittävän täsmällisesti määriteltäviin kriteereihin (PeVL 44/2017 vp, s. 5, PeVL 58/2001 vp, s. 2/II, PeVL 19/1997 vp, s. 2).

Perustuslakivaliokunta totesi työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskevista hallituksen esityksistä antamassaan lausunnossa (PeVL 25/2020 vp, s. 3), että kokeilun alueet muodostavista kunnista ehdotetaan säädettäväksi lain 3 §:ssä ja kunnan asiakkaiksi siirtyvistä työttömistä työnhakijoista, työllistettynä olevista ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevista työnhakijoista 4 §:ssä riittävän täsmällisesti. Perustuslakivaliokunta kiinnitti kuitenkin huomiota siihen, että hallituksen esityksiin sisältyneessä lakiehdotuksessa ei ollut riittävän täsmällisesti säädetty asiakkaan kielen merkityksestä kokeiluun kuulumisen kannalta ja mahdollisista muista poikkeuksista kokeiluun kuulumisessa. Lakiehdotuksen mukaan työ- ja elinkeinotoimisto olisi voinut perustellusta syystä jättää asiakkaan siirtämättä kokeilun alueen kunnan asiakkaaksi. Perustuslakivaliokunnan lausunnon johdosta säännöstä täsmennettiin nyt voimassa olevaan muotoon.

Ehdotetussa säännöksessä, jonka mukaan työ- ja elinkeinotoimisto voisi siirtää kokeilun lain 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään kuuluvan asiakkaan muun kuin hänen kotikuntansa mukaisen kokeilun alueen kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi tietyin edellytyksin, on kyse yksittäistapauksessa harkittavasta poikkeuksesta kokeilun laissa säädettyyn kokeilun kohderyhmään. Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta totesi työllisyyden edistämisen kuntakokeilua koskeneessa mietinnössään, että asiakkaan olosuhteet voivat kotikunnan asiakkuuden aikana syystä tai toisesta muuttua siten, että asiakas ei tosiasiallisesti pysty käyttämään kotikuntansa tarjoamia palveluita (TyVM 16/2020 vp, s. 12).

Edellytykset kokeilun aikaiselle asiakkuuden siirrolle vastaisivat edellytyksiä, joilla työ- ja elinkeinotoimisto voi alun perin jättää asiakkuuden siirtämättä kokeilun alueella sijaitsevaan kotikuntaan ja jotka on säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (PeVL 25/2020 vp). Siirto kokeilun aikana edellyttäisi kuitenkin lisäksi, että asiakkaan mahdollisuus saada palveluja ei vaarannu. Kokeilun ajaksi työ- ja elinkeinotoimiston tehtäviä ja resursseja on siirretty kokeilun alueiden kuntiin. Säännöksen tarkoitus on varmistaa, ettei asiakkuutta siirretä, ellei vastaantavalla viranomaisella ole tarvittavia resursseja asiakkuudesta huolehtimiseen. Kielellisten oikeuksien toteuttaminen on tarpeen mainita perusteena siirtää asiakkuus myös kokeilun aikana pois asiakkaan kotikunnasta siltä varalta, että vuoden 2023 alusta voimaan tulevassa uudessa kuntien kielellistä asemaa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa ruotsinkielisen asiakkaan kotikunta muuttuisi suomenkieliseksi.

Tiedonsaantioikeudet ja käyttöoikeudet

Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu. Saman lainkohdan mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Ehdotetut tiedonanto- ja tiedonsaantisäännökset (1. lakiehdotus, 8 §:n 3 mom. ja 12 a §:n 5 mom.) sekä asiakastietojärjestelmän ja asiakasrekisterin käyttöoikeuksia koskevat säännökset (1. lakiehdotus, 14 §:n 2 mom. ja 4. lakiehdotus, 9 §:n 4 mom.) ovat merkityksellisiä yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta.

Henkilötietojen suojan osalta perustuslain säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä, rekisteröinnissä ja käyttämisessä. (HE 309/1993 vp, s. 53/I-II) Perustuslakivaliokunnan vakiintuneen käytännön mukaan lainsäätäjän liikkuma-alaa rajoittaa henkilötietojen suoja koskevan säännöksen lisäksi myös se, että henkilötietojen suoja sisältyy osittain samassa momentissa turvatuun yksityiselämän suojan piiriin. Lainsäätäjän tulee näin ollen turvata oikeus henkilötietojen suojaan tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuuden kannalta. Säännös viittaa tarpeeseen lainsäädännöllisesti turvata yksilön oikeusturva ja yksityisyyden suoja henkilötietojen käsittelyssä. Valiokunta on käytännössään pitänyt henkilötietojen suojan kannalta tärkeinä sääntelykohteina muun muassa henkilötietojen sallittuja käyttötarkoituksia mukaan luetuna tietojen luovutettavuus. Sääntelyn lain tasolla on tullut lisäksi olla kattavaa ja yksityiskohtaista. (Ks. esim. PeVL 31/2017 vp, s. 2, PeVL 42/2016 vp, s. 2, PeVL 38/2016 vp, s. 2, PeVL 29/2016 vp, s. 4, PeVL 13/2016 vp, s. 3-4). Perustuslakivaliokunta on lisäksi arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta ja kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojenluovuttamismahdollisuus ovat valiokunnan mukaan voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitettujen tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteleitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (ks. esim. PeVL 31/2016 vp, s. 2 ja PeVL 17/2016 vp, s. 2—3 ja siinä viitatut lausunnot).

Ehdotetuissa tiedonanto- ja tiedonsaantioikeutta koskevissa säännöksissä on kyse siitä, että kokeilulaissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavilla kunnilla olisi vastaavat tiedonsaantioikeudet kuin työ- ja elinkeinotoimistoilla niiden vastatessa kyseisistä tehtävistä ja että kokeilukunnille olisi mahdollista antaa tehtäviensä hoitamiseksi vastaavia tietoja kuin kyseisistä tehtävistä vastaaville työ- ja elinkeinotoimistoille. Tiedonsaanti- tai tiedonantosäännösten sisältöä ei ehdoteta muutettavaksi.

Ehdotetuissa käyttöoikeuksia koskevissa säännöksissä huomioitaisiin, että kunnat voivat perustaa kuntayhtymän hoitamaan lakisääteisiä tehtäviään. Käyttöoikeuden myöntäminen edellyttäisi aina lisäksi muun muassa, että henkilö hoitaa laissa tarkoitettuja tehtäviä. Henkilötietojen käyttötarkoituksia ei ehdoteta muutettavaksi.

Hallitus katsoo, että esityksessä ei ehdoteta sellaisia muutoksia, joiden vuoksi esitystä ei voitaisi käsitellä tavallisessa lainsäätämisyksityksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 1 §, 10 §:n 2 momentti, 12 §, 14 §:n 2 momentti ja 17 §:n 2 momentti,
lisätään 5 §:ään uusi 4-6 momentti, 8 §:ään uusi 3 momentti sekä uusi 12 a ja 25 § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jonka aikana kunnat järjestävät alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta, hoitavat eräitä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettuja tehtäviä työ- ja elinkeinotoimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapolitiittisia lausuntoja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta.

5 §

Asiakkuuden siirtäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto voi siirtää 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään kuuluvan asiakkaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi, jos:

- 1) asiakas sitä pyytää;
- 2) siirtäminen on tarpeen asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä; ja
- 3) siirtäminen ei vaaranna asiakkaan mahdollisuutta saada palvelutarpeensa mukaisia palveluja.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi siirtää 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään kuuluvan asiakkaan muun kuin hänen kotikuntansa mukaisen kokeilualan kunnan asiakkaaksi, jos 4 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät ja kunta, johon asiakas pyytää siirtoa, hyväksyy siirron.

Työ- ja elinkeinotoimiston on ilmoitettava 4 ja 5 momentissa tarkoitettu siirrosta asiakkaalle ja hänen kotikunnalleen sekä 5 momentissa tarkoitettu siirrosta asiakkuuden vastaanottavalle kokeilualan kunnalle.

8 §

Työnhakijan haastattelut ja palvelutarpeen arviointi

Kokeilun alueen kunta arvioi asiakkaansa työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetun monialaisen yhteispalvelun tarpeen työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Jos kokeilun alueen kunnan asiakas täyttää mainitun lain 2 §:n 2 momentissa säädetty edellytykset ja hänellä on monialaisen yhteispalvelun tarve, hänen mainitun lain 3 §:ssä tarkoitetun palvelutarpeensa sekä 6 §:ssä tarkoitetun monialaisen yhteispalvelun päättymisen arvioi kokeilun alueen kunta työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Mitä työllistymistä edistävistä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 2 §:n 3 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta antaa tietoja työ- ja elinkeinotoimistolle monialaisen yhteispalvelun tarpeen arvioimiseksi, sovelletaan tietojen antamiseen kokeilun alueen kunnalle sen asiakkaasta.

10 §

Kokeilun alueen kunnan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin palveluihin sovelletaan, mitä niistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, sen nojalla annetuissa säännöksissä ja kotoutumisen edistämistä annetussa laissa säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä. Mitä mainituissa laeissa ja säännöksissä säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta, työ- ja elinkeinoviranomaisesta, näiden tehtävistä ja ilmoitusvelvollisuudesta työ- ja elinkeinotoimistolle, koskee kokeilun alueen kuntaa sen hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä, lukuun ottamatta, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 3 §:ssä säädetään opiskelijoiden valitsemisesta koulutukseen ja 5 §:ssä koulutuksen keskeyttämisestä ja keskeyttämisperusteiden ilmoittamisesta työ- ja elinkeinotoimistolle. Mitä muualla lainsäädännössä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla maksettavista tai työ- ja elinkeinotoimiston myöntämistä korvauksista, tuista tai etuuksista, sovelletaan kokeilun alueen kunnan tämän lain nojalla myöntämiin korvauksiin, tukiin ja etuuksiin.

12 §

Kokeilun alueen kunnan kotoutumisen edistämistehtävät ja aktivointisuunnitelmaan liittyvät tehtävät

Kokeilun alueen kunta vastaa kotoutumisen edistämistä annetun lain 2 luvussa työ- ja elinkeinotoimiston tehtäväksi säädettyjen palvelujen ja toimenpiteiden järjestämisestä asiakkailleen työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Edellä tarkoitettuihin palveluihin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä niistä mainitussa luvussa säädetään.

Sen lisäksi, mitä 9 §:ssä säädetään aktivointisuunnitelmaan liittyvistä tehtävistä, kokeilun alueen kunta tekee asiakkaalleen kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:n 6 momentissa tarkoitetun päätöksen työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.

12 a §

Työvoimapoliittinen lausunto

Kokeilun alueen kunta antaa työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:

1) työttömyysturvalain 2 luvun 1 §:ssä, 2 §:ssä ja 4 §:n 1 momentissa sekä 13 §:n 4 momentissa säädettyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä;

2) työttömyysturvalain 2 luvun 5 a ja 10 a §:n soveltamisesta ja niissä tarkoitetuista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä;

3) työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja työllistymistä edistävän palvelun sisältymisestä työnhakijan kanssa laadittuun tämän lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun suunnitelmaan; työvoimapolitiittisen lausunnon julkisesta työvoima- ja yritys-palvelusta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettuun työvoimakoulutuksesta antaa kuitenkin työ- ja elinkeinotoimisto;

4) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun opintojen todisteellisesta keskeytymisestä sekä mainitun luvun 5—7 §:ssä säädettyistä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

5) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettuun opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeytymisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työvoimapolitiittinen lausunto kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 2 momenttia. Kokeilun alueen kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja 2 momentin ensimmäisen virkkeen perusteella voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Kokeilun alueen kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla säädetään kulukorvauksen määräytymisestä ja työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Kokeilun alueen kunnan oikeuteen saada tietoja 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston oikeudesta tietojen saamiseen. Mitä työttömyysturvalain 13 luvun 3 §:ssä säädetään työvoimaviranomaisesta, koskee kokeilun alueen kuntaa sen hoitaessa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

14 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää kokeilun alueen kunnan tai kokeilun alueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalla virkamiehelle käyttöoikeuden asiakastietojärjestelmään, jos se on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käyttöoikeus voidaan myöntää, jos tässä laissa tarkoitettujen tehtävien tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtävänkuvasta, eikä asiakastietojen käyttötarve ole satunnaista eikä harvinaista. Tietojärjestelmään tallennettujen henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelystä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuojasetus), jäljempänä yleinen tietosuojasetus ja tietosuojalaissa (1050/2018).

---

17 §

Tiedonsaantioikeus, palvelun epäminen ja muutoksenhaku

Kokeilun alueen kunnan tekemään päätökseen ja ratkaisuun sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa säädetään muutoksenhausta ja muutoksenhaun rajoituksista sekä oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon. Kokeilun alueen kunnan päätöstä koskeva julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 2 §:ssä tarkoitettu valituskirjelmä on toimitettava kyseiseen kokeilun alueen kuntaan. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työvoimapoliittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen säädetään työttömyysturvalaissa.

25 §

Kokeilun päättymiseen liittyvät siirtymäsäännökset

Työttömälle työnhakijalle laadittu 9 §:ssä tarkoitettu suunnitelma velvoittaa asiakasta ja työ- ja elinkeinotoimistoa tämän lain voimassaolon päättyttyä tai kokeilun alueen kunnan toimivallan 22 §:n nojalla päättyttyä siihen saakka, kunnes se on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:ssä säädetyn mukaisesti tarkistettu.

Työ- ja elinkeinotoimisto on toimivaltainen tämän lain voimassaolon päättyessä tai kokeilun alueen kunnan toimivallan 22 §:n nojalla päättyessä vireillä olevassa taikka tämän lain voimassaolon päättyttyä tai kokeilun alueen kunnan toimivallan 22 §:n nojalla päättyttyä vireille tulevassa, kokeilun alueen kunnan tämän lain nojalla tekemää päätöstä tai ratkaisua koskevassa asiassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Sen 12 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta sekä 5 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 4 päivänä syyskuuta 2021.

2.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 14 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 9 luvun 5 § sekä 14 luvun 1 §:n 3 momentin 3 kohta, 2 ja 3 §, sellaisina kuin ne ovat 9 luvun 5 § laissa 1555/2015, 14 luvun 1 §:n 3 momentin 3 kohta laissa 1456/2016, 2 § laissa 1133/2014 ja 3 § laissa 548/2017 ja 474/2015, ja

lisätään 14 lukuun uusi 4 § seuraavasti:

9 Luku

Kulukorvaus

5 §

Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kulukorvaukseen sovelletaan työttömyyskassalain (603/1984) ja työttömyysturvalain:

- 1) 11 luvun 2 §:ää (velvollisuus tietojen antamiseen);
- 2) 11 luvun 3 §:ää (etuutta koskeva päätös);
- 3) 11 luvun 5 §:ää (maksamistapa);
- 4) 11 luvun 6 §:ää (maksamisen väliaikainen keskeyttäminen tai vähentäminen);
- 5) 11 luvun 10 §:ää (takaisinperintä);
- 6) 11 luvun 13 §:ää (kuittaaminen);
- 7) 11 luvun 14 §:ää (työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa);
- 8) 11 luvun 15 §:ää (työttömyysetuuden ulosmittaus);
- 9) 11 luvun 15 a §:ää (takaisinperintäsaatavan vanhentuminen);
- 10) 12 lukua (muutoksenhaku);
- 11) 13 luvun 1, 3–8 ja 10 §:ää (tietojen saamista ja luovuttamista koskevat säännökset).

Jos Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa maksaa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä säädettyllä tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.

14 Luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos:

-
- 3) päätöksellä on evätty:
- a) korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista sillä perusteella, että 10 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty edellytys ei täyty;
  - b) 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu kulukorvaus työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan perusteella;
-

2 §

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Edellä 9 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava päätöksen tehneelle työ- ja elinkeinotoimistolle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Työ- ja elinkeinotoimiston on käsiteltävä valitus oikaisuvaatimuksena. Jos työ- ja elinkeinotoimisto ei voi oikaista päätöstä, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

3 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

4 §

Muutoksenhaku työtapaturmaa tai ammattitautia koskevasta korvauspäätöksestä

Edellä 4 luvun 11 §:ssä tarkoitetun Valtiokonttorin päätöksen muutoksenhakuun sovelletaan, mitä työtapaturma- ja ammattitautilaissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun 13 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 13 a § sellaisena kuin se on laissa (1271/2020) seuraavasti:

2 a Luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

13 a §

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Henkilöllä on 11 §:ssä tarkoitettu pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, sekä 13 §:ssä tarkoitettu pätevä syy kieltäytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällainen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia eikä hänelle myönnetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

4.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014)
9 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on laissa 448/2020 seuraavasti:

9 §

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, kuntayhtymän tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle henkilölle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Henkilö, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

1.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 1 §, 10 §:n 2 momentti, 12 §, 14 §:n 2 momentti ja 17 §:n 2 momentti,
lisätään 5 §:ään uusi 4-6 momentti, 8 §:ään uusi 3 momentti sekä uusi 12 a ja 25 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 §

1 §

Lain tarkoitus

Lain tarkoitus

Tässä laissa säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jonka aikana kunnat järjestävät alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapolitiittisia lausuntoja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta.

Tässä laissa säädetään määräaikaisesta kokeilusta, jonka aikana kunnat järjestävät alueellaan eräitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuja palveluja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta, **hoitavat eräitä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettuja tehtäviä työ- ja elinkeinotoimiston asemesta** ja antavat eräitä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettuja työvoimapolitiittisia lausuntoja työ- ja elinkeinotoimiston asemesta.

uusi 4-6 mom.

5 §

Asiakkuuden siirtäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto voi siirtää 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään kuuluvan asiakkaan työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaaksi, jos:

- 1) asiakas sitä pyytää;
- 2) siirtäminen on tarpeen asiakkaan kielellisten oikeuksien turvaamiseksi, asiakkaan

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kannalta epätarkoituksenmukaisen asiakassuhteen välttämiseksi tai muusta perustellusta syystä; ja

3) siirtäminen ei vaaranna asiakkaan mahdollisuutta saada palvelutarpeensa mukaisia palveluja.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi siirtää 4 §:ssä tarkoitettuun asiakasryhmään kuuluvan asiakkaan muun kuin hänen kotikuntansa mukaisen kokeilun alueen kunnan asiakkaaksi, jos 4 momentissa säädetyt edellytykset täyttyvät ja kunta, johon asiakas pyytää siirtoa, hyväksyy siirron.

Työ- ja elinkeinotoimiston on ilmoitettava 4 ja 5 momentissa tarkoitetusta siirrosta asiakkaalle ja hänen kotikunnalleen sekä 5 momentissa tarkoitetusta siirrosta asiakkuuden vastaanottavalle kokeilun alueen kunnalle.

uusi 3 mom.

8 §

Työnhakijan haastattelut ja palvelutarpeen arviointi

Kokeilun alueen kunta arvioi asiakkaansa työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 2 §:ssä tarkoitetun monialaisen yhteispalvelun tarpeen työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Jos kokeilun alueen kunnan asiakas täyttää mainitun lain 2 §:n 2 momentissa säädetyt edellytykset ja hänellä on monialaisen yhteispalvelun tarve, hänen mainitun lain 3 §:ssä tarkoitetun palvelutarpeensa sekä 6 §:ssä tarkoitetun monialaisen yhteispalvelun päättymisen arvioi kokeilun alueen kunta työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Mitä työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 2 §:n 3 momentissa säädetään Kansaneläkelaitoksen oikeudesta antaa tietoja työ- ja elinkeinotoimistolle monialaisen yhteispalvelun tarpeen arvioimiseksi, sovelletaan tietojen antamiseen kokeilun alueen kunnalle sen asiakkaasta

10 §

10 §

*Kokeilualueen kunnan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut**Kokeilualueen kunnan julkiset työvoima- ja yrityspalvelut*

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin palveluihin sovelletaan, mitä niistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, sen nojalla annetuissa säännöksissä ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä. Mitä mainituissa laeissa ja säännöksissä säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta, työ- ja elinkeinoviranomaisesta, näiden tehtävistä ja ilmoitusvelvollisuudesta työ- ja elinkeinotoimistolle, koskee kokeilualueen kuntaa sen hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä, lukuun ottamatta, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 3 §:ssä säädetään opiskelijoiden valitsemisesta koulutukseen ja 5 §:ssä koulutuksen keskeyttämisestä ja keskeyttämisperusteiden ilmoittamisesta työ- ja elinkeinotoimistolle.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuihin palveluihin sovelletaan, mitä niistä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, sen nojalla annetuissa säännöksissä ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa säädetään, ellei tässä laissa toisin säädetä. Mitä mainituissa laeissa ja säännöksissä säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta, työ- ja elinkeinoviranomaisesta, näiden tehtävistä ja ilmoitusvelvollisuudesta työ- ja elinkeinotoimistolle, koskee kokeilualueen kuntaa sen hoitaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä, lukuun ottamatta, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun 3 §:ssä säädetään opiskelijoiden valitsemisesta koulutukseen ja 5 §:ssä koulutuksen keskeyttämisestä ja keskeyttämisperusteiden ilmoittamisesta työ- ja elinkeinotoimistolle. **Mitä muualla lainsäädännössä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain nojalla maksettavista tai työ- ja elinkeinotoimiston myöntämistä korvauksista, tuista tai etuuksista, sovelletaan kokeilualueen kunnan tämän lain nojalla myöntämiin korvauksiin, tukiin ja etuuksiin.**

12 §

12 §

*Kokeilualueen kunnan muut tehtävät****Kokeilualueen kunnan kotoutumisen edistämistehtävät ja aktivointisuunnitelmaan liittyvät tehtävät***

Kokeilualueen kunta vastaa kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 luvussa työ- ja elinkeinotoimiston tehtäväksi säädettyjen palvelujen ja toimenpiteiden järjestämisestä asiakkailleen työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Edellä tarkoitettuihin palveluihin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä niistä mainitussa luvussa säädetään.

Mitä työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 11 luvun 4 §:n 1 momentissa

Kokeilualueen kunta vastaa kotoutumisen edistämisestä annetun lain 2 luvussa työ- ja elinkeinotoimiston tehtäväksi säädettyjen palvelujen ja toimenpiteiden järjestämisestä asiakkailleen työ- ja elinkeinotoimiston sijaan. Edellä tarkoitettuihin palveluihin ja toimenpiteisiin sovelletaan, mitä niistä mainitussa luvussa säädetään.

Sen lisäksi, mitä 9 §:ssä säädetään aktivointisuunnitelmaan liittyvistä tehtävistä, kokeilu-

säädetään työ- ja elinkeinotoimiston antamasta työvoimapoliittisesta lausunnosta, sovelletaan kokeilualueen kuntaan. Kokeilualueen kunta antaa työvoimapoliittisen lausunnon:

1) työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja työllistymistä edistävän palvelun sisällyttämisestä työnhakijan kanssa laadittuun tämän lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun suunnitelmaan; työvoimapoliittisen lausunnon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutuksesta antaa kuitenkin työ- ja elinkeinotoimisto;

2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä mainitun luvun 5–7 §:ssä säädettyistä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

3) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua opiskelun tukijasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Kokeilualueen kunnan antamaan työvoimapoliittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvalain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tarkempia säännöksiä kokeilualueen kunnan työvoimapoliittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Kokeilualueen kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla annetuissa säännöksissä säädetään kulukorvauksen määrästä ja työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta tehdä ilmoituksia ja toimittaa tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle kulukorvauksen maksamiseen liittyen.

alueen kunta tekee asiakkaalleen kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 5 §:n 6 momentissa tarkoitetun päätöksen työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

uusi §, aiempaan 12 §:n 2-4 momenttiin nähden muuttunut sisältö korostettu

12 a §

Työvoimapolitiittinen lausunto

Kokeilun alueen kunta antaa työttömyysturvain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapolitiittisen lausunnon:

1) työttömyysturvain 2 luvun 1 §:ssä, 2 §:ssä ja 4 §:n 1 momentissa sekä 13 §:n 4 momentissa säädetyistä etuuden saamisen yleisistä työvoimapolitiittisista edellytyksistä;

2) työttömyysturvain 2 luvun 5 a ja 10 a §:n soveltamisesta ja niissä tarkoitetuista työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä;

3) työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja työllistymistä edistävän palvelun sisältymisestä työnhakijan kanssa laadittuun tämän lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitettuun suunnitelmaan; työvoimapolitiittisen lausunnon julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutuksesta antaa kuitenkin työ- ja elinkeinotoimisto;

4) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua opintojen todisteellisesta keskeyttämisestä sekä mainitun luvun 5—7 §:ssä säädetyistä työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;

5) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 25 §:ssä tarkoitettua opiskelun tukiajasta, maahanmuuttajan velvollisuuksista sekä opintojen seurannasta ja keskeyttämisestä.

Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen toimivaltaan antaa työvoimapolitiittinen lausunto kokeilun alueen kunnan asiakkaan oikeudesta työttömyysetuuteen sovelletaan työttömyysturvain 11 luvun 4 §:n 2 momenttia. Kokeilun alueen kunnan ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen antamaan työvoimapolitiittiseen lausuntoon sovelletaan työttömyysturvain 11 luvun 4 §:n 3 ja 4 momenttia.

Tarkempia säännöksiä työvoimapolitiittisen lausunnon antamisesta ja lausuntoon sisällytettävistä tiedoista sekä työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen oikeudesta

antaa työvoimapolitiittisia lausuntoja 2 momentin ensimmäisen virkkeen perusteella voidaan antaa työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

Kokeilualueen kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 2 §:n 4 momentin nojalla säädetään kulukorvauksen määräytymisestä ja työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudesta ilmoittaa kulukorvauksen määräytymiseen vaikuttavia tietoja työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle.

Kokeilualueen kunnan oikeuteen saada tietoja 1 momentissa säädettyjen tehtävien hoitamiseksi sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 13 luvun 1 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston oikeudesta tietojen saamiseen. Mitä työttömyysturvalain 13 luvun 3 §:ssä säädetään työvoimaviranomaisesta, koskee kokeilualueen kuntaa sen hoitaessa 1 momentissa tarkoitettuja tehtäviä.

14 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämisen ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualueen kunnan hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalla virkamiehelle käyttöoikeuden asiakastietojärjestelmään, jos se on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käyttöoikeus voidaan myöntää, jos tässä laissa tarkoitetut tehtävät tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta, eikä asiakastietojen käyttötarve ole satunnaista eikä harvinaista. Tietojärjestelmään tallennettujen henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin

14 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän käyttö

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämisen ja hallintokeskus voi myöntää kokeilualueen kunnan *tai kokeilualueen kuntien perustaman tässä laissa tarkoitetuista tehtävistä vastaavan kuntayhtymän* hakemuksesta sen henkilöstöön kuuluvalla virkamiehelle käyttöoikeuden asiakastietojärjestelmään, jos se on välttämätöntä tässä laissa tarkoitettujen tehtävien hoitamiseksi. Käyttöoikeus voidaan myöntää, jos tässä laissa tarkoitetut tehtävät tai tässä laissa tarkoitettuihin palveluihin, tukiin tai asiakasprosesseihin liittyvät valvonta-, kehittämis-, seuranta-, tilastointi-, ennakointi- tai ohjaustehtävät muodostavat vähintään puolet käyttöoikeuden hakijan tehtäväkuvasta, eikä asiakastietojen käyttötarve ole satunnaista eikä harvinaista. Tietojärjestelmään tallennettujen henkilötietojen käsittelystä säädetään luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilö-

Voimassa oleva laki

ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaissa (1050/2018).

17 §

Tiedonsaantioikeus, palvelun epääminen ja muutoksenhaku

Kokeilun alueen kunnan tekemään päätökseen ja ratkaisuun sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa säädetään muutoksenhausta ja muutoksenhaun rajoituksista sekä oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon. Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työvoimapolitiittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen säädetään työttömyysturvalaissa.

uusi §

Ehdotus

tietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 (yleinen tietosuoja-asetus), jäljempänä yleinen tietosuoja-asetus ja tietosuojalaissa (1050/2018).

17 §

Tiedonsaantioikeus, palvelun epääminen ja muutoksenhaku

Kokeilun alueen kunnan tekemään päätökseen ja ratkaisuun sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvussa säädetään muutoksenhausta ja muutoksenhaun rajoituksista sekä oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutuksesta päätöksen täytäntöönpanoon. **Kokeilun alueen kunnan päätöstä koskeva julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 2 §:ssä tarkoitettu valituskirjelmä on toimitettava kyseiseen kokeilun alueen kuntaan.** Muutoksenhausta Kansaneläkelaitoksen tai työttömyyskassan työvoimapolitiittisen lausunnon perusteella antamaan päätökseen säädetään työttömyysturvalaissa.

25 §

Kokeilun päättymiseen liittyvät siirtymäsäännökset

Työttömälle työnhakijalle laadittu 9 §:ssä tarkoitettu suunnitelma velvoittaa asiakasta ja työ- ja elinkeinotoimistoa tämän lain voimassaolon päättyttyä tai kokeilun alueen kunnan toimivallan 22 §:n nojalla päättyttyä siihen saakka, kunnes se on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:ssä säädetyn mukaisesti tarkistettu.

Työ- ja elinkeinotoimisto on toimivaltainen tämän lain voimassaolon päättyessä tai kokeilun alueen kunnan toimivallan 22 §:n nojalla päättyessä vireillä olevassa taikka tämän lain voimassaolon päättyttyä tai kokeilun alueen

Voimassa oleva laki

Ehdotus

kunnan toimivallan 22 §:n nojalla päätyttyä vireille tulevassa, kokeilualueen kunnan tämän lain nojalla tekemää päätöstä tai ratkaisua koskevassa asiassa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .
Sen 12 a §:n 1 momentin 1 ja 2 kohta sekä 5 momentti tulevat kuitenkin voimaan vasta 4 päivänä syyskuuta 2021.

2.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 5 §:n ja 14 luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 9 luvun 5 § sekä 14 luvun 1 §:n 3 momentin 3 kohta, 2 ja 3 §, sellaisina kuin ne ovat 9 luvun 5 § laissa 1555/2015, 14 luvun 1 §:n 3 momentin 3 kohta laissa 1456/2016, 2 § laissa 1133/2014 ja 3 § laeissa 548/2017 ja 474/2015, ja
lisätään 14 lukuun uusi 4 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 Luku

9 Luku

Kulukorvaus

Kulukorvaus

5 §

5 §

Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen

Työttömyysturvalain ja työttömyyskassalain soveltaminen

Jollei tässä laissa toisin säädetä, kulukorvaukseen sovelletaan työttömyyskassalakia (603/1984) ja työttömyysturvalain:

- 1) 11 luvun 2 §:ää (velvollisuus tietojen antamiseen);
- 2) 11 luvun 3 §:ää (etuutta koskeva päätös);
- 3) 11 luvun 5 §:ää (maksamistapa);

Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitettuun kulukorvaukseen sovelletaan työttömyyskassalakia (603/1984) ja työttömyysturvalain:

- 1) 11 luvun 2 §:ää (velvollisuus tietojen antamiseen);
- 2) 11 luvun 3 §:ää (etuutta koskeva päätös);
- 3) 11 luvun 5 §:ää (maksamistapa);

Voimassa oleva laki

- 4) 11 luvun 6 §:ää (maksamisen väliaikainen keskeyttäminen tai vähentäminen);
- 5) 11 luvun 10 §:ää (takaisinperintä);
- 6) 11 luvun 13 §:ää (kuittaaminen);
- 7) 11 luvun 14 §:ää (työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa);
- 8) 11 luvun 15 §:ää (työttömyysetuuden ulosmittaus);
- 9) 11 luvun 15 a §:ää (takaisinperintäsaata-
van vanhentuminen);
- 10) 12 lukua (muutoksenhaku);
- 11) 13 luvun 1, 3–8 ja 10 §:ää (tietojen saa-
mista ja luovuttamista koskevat säännökset).

Jos Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa maksaa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä säädetyllä tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.

Työttömyysturvalain 12 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetystä poiketen työ- ja elinkeinotoimiston päätöstä koskeva valituskirjelmä on toimitettava asianomaiseen työ- ja elinkeinotoimistoon.

14 Luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos:

- 3) päätöksellä on evätty korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista sillä perusteella, että 10 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty edellytys ei täyty;

Ehdotus

- 4) 11 luvun 6 §:ää (maksamisen väliaikainen keskeyttäminen tai vähentäminen);
- 5) 11 luvun 10 §:ää (takaisinperintä);
- 6) 11 luvun 13 §:ää (kuittaaminen);
- 7) 11 luvun 14 §:ää (työttömyysetuuden periminen eräissä tapauksissa);
- 8) 11 luvun 15 §:ää (työttömyysetuuden ulosmittaus);
- 9) 11 luvun 15 a §:ää (takaisinperintäsaata-
van vanhentuminen);
- 10) 12 lukua (muutoksenhaku);
- 11) 13 luvun 1, 3–8 ja 10 §:ää (tietojen saa-
mista ja luovuttamista koskevat säännökset).

Jos Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa maksaa työttömyysturvalain 11 luvun 8 §:ssä säädetyllä tavalla työttömyysetuutta ilman päätöstä ja työttömyysetuuden saajalla on oikeus saada kulukorvausta, Kansaneläkelaitos tai työttömyyskassa voi vastaavasti maksaa myös sen ilman päätöstä. Kulukorvaus maksetaan tällöin täysimääräisenä.

14 Luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

Päätökseen ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa, jos:

- 3) päätöksellä on evätty:
  - a) korvaus matka- ja yöpymiskustannuksista sillä perusteella, että 10 luvun 1 §:n 2 momentissa säädetty edellytys ei täyty;
  - b) 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettu kulukorvaus työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan perusteella;

uusi §, nykyinen 2 § siirretään 3 §:ksi

2 §

Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Edellä 9 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusosoikeudelta. Vakuutusosoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava päätöksen tehneelle työ- ja elinkeinotoimistolle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Työ- ja elinkeinotoimiston on käsiteltävä valitus oikaisuvaatimuksena. Jos työ- ja elinkeinotoimisto ei voi oikaista päätöstä, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

2 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

3 §

Eräitä päätöksiä koskeva muutoksenhaku

3 §

Oikaisuvaatimuksen ja valituksen vaikutus päätöksen täytäntöönpanoon

Työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tämän lain nojalla tekemä päätös voidaan panna täytäntöön siitä tehdystä oikaisuvaatimuksesta tai valituksesta huolimatta, jollei oikaisuvaatimusta käsittelevä viranomainen tai valitusviranomainen toisin määrää.

4 §

Muutoksenhaku työtapaturmaa tai ammattitautia koskevasta korvauspäätöksestä

Voimassa oleva laki

Edellä 4 luvun 11 §:ssä tarkoitetun Valtio-
konttorin päätöksen muutoksenhakuun sovel-
letaan, mitä työtapaturma- ja ammattitauti-
laissa säädetään.

Ehdotus

Edellä 4 luvun 11 §:ssä tarkoitetun Valtio-
konttorin päätöksen muutoksenhakuun sovel-
letaan, mitä työtapaturma- ja ammattitauti-
laissa säädetään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

3.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun 13 a §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a luvun 13 a § sellaisena kuin se on laissa (/)
seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

2 a Luku

2 a Luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

13 a §

13 a §

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Henkilöllä on 11 §:ssä tarkoitettu pätevä syy
jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa
tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun
suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta
muuhun kuin työllistymistä edistävään palve-
luun, sekä 13 §:ssä tarkoitettu pätevä syy kiel-
täytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään
palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällai-
nen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun
osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia
eikä hänelle makseta julkisesta työvoima- ja
yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3
momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai
vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

Henkilöllä on 11 §:ssä tarkoitettu pätevä syy
jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa
tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun
suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta
muuhun kuin työllistymistä edistävään palve-
luun, sekä 13 §:ssä tarkoitettu pätevä syy kiel-
täytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään
palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällai-
nen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun
osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia
eikä hänelle **myönnetä** julkisesta työvoima- ja
yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3
momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai
vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 9 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014)
9 §:n 4 momentti sellaisena kuin se on laissa 448/2020 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

9 §

9 §

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri

Monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteri

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansaneläkelaitoksen hakemuksesta. Käyttöoikeus voidaan myöntää työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle virkamiehelle, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Virkamies, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten sekä työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskus voi myöntää käyttöoikeuden monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan, **kuntayhtymän** tai Kansaneläkelaitoksen palveluksessa olevalle **henkilölle**, joka hoitaa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. **Henkilö**, jolle on myönnetty käyttöoikeus, saa salassapitosäännösten estämättä hakea ja käyttää asiakasrekisteriin talletettuja tietoja, jos se on tarpeen asiakaspalvelun järjestämiseksi.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .